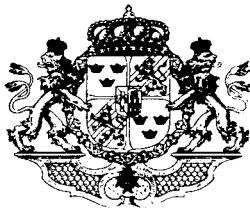

ARBETSSTATISTIK. E: 3.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK.

ARBETSINSTÄLLELSER I SVERIGE UNDER ÅR 1909.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1911
[102956 6]

INLEDNING

TILL

Arbetsstatistik. E, Arbetsinställelser i Sverige : under år ... / utgifven af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1909- 1911

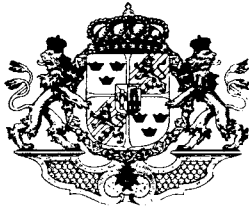
Täckningsår: 1903/07-1910 = 1-4

I serien Arbetsstatistik E ingår:

- 1 Arbetsinställelser under åren 1903-1907 jämte
översikt av arbetsinställelser under åren 1859-1902
samt den s.k. politiska storstrejken år 1902
- 2 Arbetsinställelser i Sverige under år 1908
- 3 Arbetsinställelser i Sverige under år 1909
- 4 Arbetsinställelser i Sverige under år 1910

ARBETSSTATISTIK. E: 3.

UTGIFVEN AF K. KOMMERSKOLLEGI AFDELNING FÖR ARBETSSTATISTIK.

ARBETSINSTÄLLELSER

I SVERIGE

UNDER ÅR 1909.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1911

[102956 6]

Pour la table des matières voir page	5.
Pour le résumé français voir page	52.

Föreliggande redogörelse för arbetsinställelser i Sverige under år 1909 ansluter sig med afseende å uppställningen i allt väsentligt till den förut offentliggjorda berättelsen för arbetsinställelser under år 1908. De förändringar, som vidtagits med afseende å tabellernas uppställning, hafva hufvudsakligen betingats af den under redogörelseåret inträffade storstrejken och därmed sammanhängande lockouter, rörande hvilka konflikter uppgifter varit att inhämta ur det för den särskilda storstrejksutredningen införskaffade primärmaterialiet. För en närmare kännedom om de stora arbetsstridernas omfattning m. m. hänvisas till den utförliga statistiska redogörelse, hvilken inom kort kommer att offentliggöras (Arbetsstatistik A:9, del III).

Den närmaste ledningen af förevarande utredning har å afdelningen handhafts af aktuarien E. Bjurstedt, hvilken ock utarbetat denna berättelse.

Stockholm i mars 1911.

Kungl. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik.

HENNING ELMQUIST.

Otto Järte.

Innehållsförteckning.

Arbetsinställelser under år 1909.

Text:	Sid.
Inledning	7
1. Arbetsinställelsernas antal, omfattning och fördelning efter näringsgrenar, landsdelar och årstider	15
2. Arbetsinställelsernas karaktär och orsaker	25
3. Af arbetsinställelser berörda arbetsgifvares och arbetares organisation	29
4. Arbetsinställelsernas varaktighet	32
5. Arbetsinställelsernas resultat	33
6. Arbetsdagar, förlorade genom arbetsinställelser	42
7. Aftalsbrott vid arbetsinställelser	46
8. Förhandling, medling och skiljedom	49
9. Arbetsinställelser vid statens och kommuners arbeten m. m.	52
<i>Fransk resumé</i>	<i>52</i>

Tabeller:

Tab. I. Arbetsinställelser, påbörjade under år 1909, inom olika näringsgrenar	58
» II. Arbetsinställelser, påbörjade under år 1909, inom olika landsdelar	60
» III. Huvudorsaker till arbetsinställelser under år 1909 inom olika näringsgrupper	62
» IV. Resultat af arbetsinställelser under år 1909 inom olika näringsgrenar	64

Bilagor:

Arbetsinställelser (strejker och lockout) i Sverige, påbörjade under år 1909. (Summarisk redogörelse för hvarje konflikt.)	66
Särskilda redogörelser för vissa arbetsinställelser	84

Table des matières.

Grèves survenues en 1909.

Texte:	Page.
Introduction	7
1. Nombre et étendue des grèves: repartition d'après les industries, les parties différentes du royaume et les saisons	15
2. Caractère et causes des grèves	25
3. Organisations des patrons et des ouvriers atteints	29
4. Durée des grèves	32
5. Résultats des grèves	33
6. Nombre des jours chômés par suite des grèves	42
7. Infractions au contrat	46
8. Négociation, conciliation et arbitrage	49
9. Grèves survenues parmi les ouvriers de l'Etat et des communes etc.	52
<i>Résumé français</i>	<i>52</i>

Tableaux:

Tabl. n:o I. Grèves survenues en 1909 dans les différents groupes d'industries	58
» » II. Grèves survenues en 1909 dans les parties différentes du royaume	60
» » III. Causes principales des grèves en 1909 dans les différents groupes d'industries	62
» » IV. Résultats des grèves en 1909 dans les différents groupes d'industries	64

Annexes:

Grèves et lock-outs en Suède 1909. Exposé sommaire de chaque conflit	66
Notes sur quelques grèves	84

Inledning.

Insamlandet af statistiskt material rörande arbetskonflikter har under år 1909 inom Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik fortsatts enligt samma plan och med anlitande af i hufvudsak samma slags källor, som legat till grund för motsvarande redogörelser för åren 1903—1907 samt år 1908.

Bländ dessa källor intages gifvetvis den främsta platsen af de till resp. parter utsända frågeformulären, hvilkas lydelse framgår af å sid. 9—14 meddelade aftryck. Ett betydande material utgöra numera ock de notiser ur dagliga tidningar och periodiska publikationer af arbetsgifvare- och arbetareorganisationer, som samlas å den arbetsstatistiska afdelningen. För öfrigt hafva statens förlikningsmäns till Kollegium insända kvartalsrapporter bildat ett material af betydande värde för kännedomen om vissa arbetskonflikter. Rörande öfriga regelmässigt anlitade källor hänvisas till redogörelsen för arbetsinställelser under åren 1903—1907.¹

De olika uppgiftslämnarnes *karaktär* framgår närmare af nedanstående sammanställning för åren 1903—1909:

Uppgiftslämnare.	Antal påbörjade arbetsinställelser under åren						
	1903.	1904.	1905.	1906.	1907.	1908.	1909.
Både arbetsgifvare och arbetare	136	183	149	226	194	219	96
Arbetsgifvare	2	15	18	26	60	45	28
Arbetare	3	12	9	13	27	30	11
K. Kommerskollegii ombud	—	3	3	3	6	—	—
Arbetsgifvare och ombud	—	1	3	7	7	1	—
Arbetare och ombud	—	—	1	3	2	—	1
Komm.-nämnds ordförande	—	—	1	1	2	2	—
Arbetsgifvare och komm.-nämnds ordförande	—	1	—	4	5	4	1
Municipalnämnds ordförande	—	—	—	—	1	—	—
Arbetsgifvare och municipalnämnds ordförande	—	—	5	2	—	—	—
Magistrat	—	—	—	—	1	—	—
Arbetsgifvare och magistrat	—	—	—	2	—	1	—
Arbetare och magistrat	—	—	—	—	2	—	—
Kronolänsman	—	—	—	1	—	—	—
Endast statens förlikningsman	—	—	—	—	1	—	1
» tidningspressen	1	—	—	2	4	—	—
Summa	142	215	189	290	312	302	138

¹ Arbetsstatistik E: 1, s. 9.

Ofvanstående siffror ådagalägga fortfarande stor beredvillighet å parternas sida att tillmötesgå afdelningens förfrågningar, hvarigenom statistiken ock torde ha vunnit en hög grad af fullständighet och tillförlitlighet.

Bland de såsom »arbetsgifvare» och »arbetare» betecknade uppgiftslämnarne intaga resp. organisationer en allt mera framskjuten plats, sedan föreningsväsendet å ömse sidor nått en allt större utbredning och organisationen såsom sådan allt oftare kommit att taga del i konflikter. I ett flertal fall har ock insamlandet af det statistiska primärmaterialet skett under resp. organisationers välvilliga medverkan. Hvad storstrejken och de därmed i sammanhang stående lockouterna beträffar hafva uppgifter erhållits ur det för den särskilda storstrejksutredningen infordrade primärmaterialet.

Vid materialets sofrande och bearbetande har i hufvudsak tillämpats samma metod som den förut använda och hänvisas till beskrifningen häröfver i föregående redogörelser.¹

Rörande de å frågeformulären afgifna svaren är för öfrigt att märka, att desamma i hufvudsak varit fullständiga och korrekta. Ett rikligt material i form af protokoll, aftal och prislistor samt förslag till dylika hafva därjämte kommit afdelningen tillhanda och varit till stor nytta vid bedömandet af resp. konflikter.

¹ Arbetsstatistik E: 1, s. 11—12 och E: 2, s. 8.

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär E.

Att besvaras af *arbetsgifvare*; ett i hufvudsak lika lydande formulär har samtidigt tillställts de arbetare, som beröras af konflikten.

För att den officiella statistiken rörande arbetsinställelser icke skall vara hänvisad uteslutande till den ena partens uppgifter, är det nödvändigt, att äfven förevarande formulär vederbörligen ifylles och återsändes.

Uppgifter angående en *arbetskonflikt* vid
..... i (stad, köping eller socken),
..... län, till Kungl. Kommerskollegium afgifna den
..... 19... af

Fr å g o r.	S v a r.
1. Förevarande redogörelse afser följande: yrkesgrenar (hvilka)? arbetare (hvilka specialiteter)? arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn)? med arbetare.	
2. Berörde konflikten äfven andra än här ofvan under punkt 1 upptagna: yrkesgrenar (hvilka)? arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn)?	
3. Har konflikten lett till arbetsinställelse (helt eller delvis)? a) till <i>strejk</i> ? b) » <i>lockout</i> ? c) » <i>bådadera</i> ? (data)	
4. Kort redogörelse för konfliktens uppkomst och utveckling före arbetsinställelsens början (med särskildt angifvande af huruvida densamma föregicks af <i>förhandlingar</i> och i sådant fall hvilka).	
5. Under hvilken form kom <i>beslutet</i> om arbetsinställelse till stånd?	
6. Hvilka voro <i>arbetarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*)	

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra förefinliga *afstal* och *prislister* samt upprättade *förslag* till sådana fullständigt meddelas.

7. Hvilka voro <i>arbetsgifvarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*)													
8. Förekom aftals- eller kontraktsbrott från någondera partens sida och i sådant fall hvilket?													
9.	Antal <i>arbetsgifvare</i> , som direkt berördes af konflikten.	Antal <i>arbetare</i> inom den (de) under punkt 1 uppgifna yrkesgren(ar).											
		Strejkande.	Genom lockout utestängda.	På grund af konflikten eljes arbetslösa. ¹⁾		Kvarvarande i arbete under konflikten.		Summa arbetare.					
		Däraf antalet.	Hela antalet.	Däraf orkaniserade.	Hela antalet.	Däraf orkaniserade.	Hela antalet.	Däraf orkaniserade.	Hela antalet.	Däraf orkaniserade.	Hela antalet.	Däraf orkaniserade.	Hela antalet.
Under 1:sta veckan													
» 2:dra »													
» 3:dje »													
» 4:de »													
» 5:te »													
» 6:te »													
» 7:de »													
» 8:de »													
» 3:dje mån. (ungef. medeltal)													
» 4:de mån. (ungef. medeltal)													
» återstående tiden af konflikten (ungef. medeltal)													

*) Här upptages antalet af de arbetare, som, ehuru de icke direkt deltog i strejken eller drabbades af lockouten, likväl på grund af arbetsinställelsen blefvo utan arbete.

10. Datum för arbetsinställelsens början?	kl.
Datum för arbetets återupptagande med den för rörelsens fullständiga bedrivande erforderliga arbetsstyrkan (då sålunda arbetsinställelsen enligt Eder åsikt kan betraktas som <i>afslutad</i>)?	
11. Hafva under konfliktens lopp några af den förutvarande arbetsstyrkan återgått i arbete (när och huru många)?	

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra förefintliga aftal och prislistor samt uppräklade förslag till sådana fullständigt meddelas.

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

några <i>nya</i> arbetare antagits i de förutvarandes ställe (när och huru många)? Huru många af de under konflikten <i>nyantagna</i> arbetarne kvarblevo i arbetet <i>efter konflikten slut</i>? Huru många af den <i>före konflikten anställda</i> arbetsstyrkan återgingo (ev. kvarblevo) i arbetet <i>efter konflikten slut</i>?		Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.
12. Voro <i>arbetsgifvarne</i> organiserade? I sådant fall: erhölls <i>moraliskt</i> understöd af organisationen? erhölls <i>pekuniärt</i> understöd af organisationen?	(Organisationens namn.)	
13. På hvilka villkor blef arbetet återupptaget?*)		
14. Medförde konflikten uppgörande af <i>skriftligt aftal</i> (prislista o. d.)? I så fall <i>bifoga detta</i> och uppgif namnen på de arbetsgifvare samt antalet arbetare, som beröras af detsamma		
15. Löstes konflikten genom skiljedom eller förmedling af utomstående, och i sådant fall huru tillgick därvid?		
16. Anmärkningar och tillägg, som ytterligare kunna vara ägnade att belysa konfliktens karaktär, omfattning och förlopp?		

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och böra upprättade *aftal* och *prislistor* fullständigt meddelas.

Bifoga nytt aftal (prislista o. d.)!

Kungl. Kommerskollegii afdelning
för arbetsstatistik.

Frågeformulär F.

Att besvaras af *arbetare*; ett i hufvudsak lika lydande formulär har samtidigt tillställts de arbetsgifvare, som beröras af konflikten.

För att den officiella statistiken rörande arbetsinställelser icke skall vara hänvisad uteslutande till den ena partens uppgifter, är det nödvändigt, att äfven förevarande formulär vederbörligen ifylles och återsändes.

Uppgifter angående en *arbetskonflikt* vid

..... i (stad, köping eller socken),
..... län, till Kungl. Kommerskollegium afgifna den
..... 19..... af

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

Frågor.	Svar.
1. Förevarande redogörelse afser följande: yrkesgrenar (hvilka)?	
arbetare (hvilka specialiteter)?	
arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn)?	med arbetare.
.....	’ ’
.....	’ ’
.....	’ ’
2. Berörde konflikten (direkt eller indirekt) äfven andra än här ofvan under punkt 1 upptagna: yrkesgrenar (hvilka)?	
arbetsgifvare, eventuellt arbetsplatser (namn)?	
arbetare (hvilka specialiteter)?	
’ (huru många)?	
3. Har konflikten lett till arbetsinställelse (helt eller delvis)?	
a) till <i>strejk</i> ?	
b) ’ <i>lockout</i> ?	
c) ’ <i>bådadera</i> ? (data)	
4. Kort redogörelse för konfliktens uppkomst och utveckling före arbetsinställelsens början (med särskildt angifvande af huruvida densamma föregicks af <i>förhandlingar</i> och i sådant fall hvilka)	
5. Under hvilken form kom <i>beslutet</i> om arbetsinställelse till stånd?	

6. Hvilka voro <i>arbetarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*)	
7. Hvilka voro <i>arbetsgifvarnes</i> fordringar vid arbetsinställelsens början?*)	
8. Förekom aftals- eller kontraktsbrott från någondera partens sida och i sådant fall hvilket?	

9.	Antal <i>arbetsgifvare</i> , som direkt berördes af konflikt.	Antal <i>arbetare</i> inom den (de) under punkt 1 uppgifna yrkesgren(ar).								Af organisation utbetaladt understöd till	
		Strejkande.	Genom lockout utestängda.	På grund af konfliktens eljes arbetslösa. ¹⁾		Kvarvarande i arbete under konflikt.		Summa arbetare.			
				Där af organiserade.	Hela antalet.	Där af organiserade.	Hela antalet.		Där af organiserade.		Hela antalet.
Under 1:sta veckan											
2:dra »											
3:dje »											
4:de »											
5:te »											
6:te »											
7:de »											
8:de »											
3:dje mån. (ungef. medeltal)											
4:de mån. (ungef. medeltal)											
Återstående tiden af konf. (ungef. medeltal)											

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

¹⁾ Här upptages antalet af de arbetare, som, ehuru de icke direkt deltog i strejken eller drabbades af lockouten, likväl på grund af arbetsinställelsen blefvo utan arbete.

10. Datum för arbetsinställelsens början?	 kl.
Har arbetsinställelsen varit åtföljd af blockad?	
I så fall, när förklarades arbetsplatsen(erna) i blockad?	

*) Specificeras så detaljeradt som möjligt, och bära förefintligna aftal och prislistor samt upprättade förslag till sådana fullständigt meddelas.

Obs! Samtliga frågor torde besvaras så noggrant och fullständigt som möjligt.

Datum för arbetets återupptagande med den för rörelsens <i>fullständiga</i> bedrivande erforderliga arbetsstyrkan?	kl.
Datum för <i>blockadens</i> upphäfvande?	
11. Hafva under <i>konfliktens lopp</i> några af den <i>förutvarande</i> arbetsstyrkan återgått i arbete (när och huru många)?	
några <i>nya</i> arbetare antagits i de <i>förutvarandes</i> ställe (när och huru många)?	
Huru många af de under konflikten <i>nyantagna</i> arbetarne kvarblefvo i arbetet <i>efter konfliktens slut</i> ?	
Huru många af den <i>före konflikten</i> <i>anställda</i> arbetsstyrkan återgingo (ev. kvarblefvo) i arbetet <i>efter konfliktens slut</i> ?	
Kan uppgift lämnas, i hvilken utsträckning och när de af konflikten berörda arbetarne fått arbete å annan arbetsplats?	
(Här torde så detaljeradt som möjligt angifvas datum och antal.)	
12. Huru stora pekuniära bidrag lämnades arbetarne under konflikten: af fackorganisationer i Sverige?	kronor
från andra håll i Sverige?	,
från utlandet?	,
13. Kan uppgift lämnas angående <i>direkt</i> förlorade arbetsdagar och arbetslön för <i>alla</i> af konflikten berörda arbetare?	Antal förlorade arbetsdagar:
.....	Förlorad arbetslön, summa kronor:
14. På hvilka villkor blef arbetet återupptaget?	
15. Medförde konflikten uppgörande af <i>skriftligt aftal</i> (prislista o. d.)?	
I så fall <i>bifoga detta</i> samt uppgif antal arbetare och namnen på de arbetsgivare, som beröras af detsamma.	
16. Löstes konflikten genom skiljedom eller förmedling af utomstående, och i sådant fall huru tillgick därvid?	
17. Anmärkningar och tillägg, som ytterligare kunna vara ägnade att belysa konfliktens karaktär, omfattning och förlopp?	

Bifoga nytt aftal (prislista o. d.)!

1. Arbetsinställelsernas antal, omfattning och fördelning efter näringsgrenar, landsdelar och årstider.

Antal och omfattning. Under år 1909 hafva, enligt till Kommerskollegium ingångna uppgifter, i Sverige påbörjats 138 arbetsinställelser (strejker och lockouter). Antalet arbetsinställelser äfvensom antalet däraf direkt berörda arbetsgifvare och arbetare i jämförelse med de föregående åren framgår af nedanstående öfversikt:

År.	A n t a l		
	påbörjade arbets- inställelser.	direkt be- rörda arbets- gifvare.	direkt berörda arbetare.
1903	142	478	24,571
1904	215	598	12,248
1905	189	847	32,906
1906	290	729	18,655
1907	312	818	23,540
1908	302	1,424	40,357
1909	138	8,188	301,749

Under år 1909 var sålunda antalet arbetsinställelser mindre än under något af de föregående år (1903—1908), för hvilka officiell konfliktstatistik föreligger, men däremot var arbetsinställelsernas omfattning med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare och arbetare ojämförligt mycket större än under något af de föregående åren. Främst äro naturligtvis 1909 års höga siffror att tillskrifva storstrejken, hvilken ensam beräknats hafva omfattat 7,500 arbetsgifvare och c:a 220,000 arbetare. Äfven fränsedt storstrejken var emellertid antalet af konflikt berörda arbetare under år 1909 väsentligen större än under något föregående år. Härtill bidrogo i synnerhet de af Svenska arbetsgifvareföreningen förklarade lockouter, hvilka blefvo den direkta orsaken till storstrejkens utbrott. Dessa voro följande: lockouten inom textilindustrien, berörande 120 arbetsgifvare och 19,300 arbetare; lockouten inom järnmalmsförädlingen, berörande 85 arbetsgifvare och 19,000 arbetare; lockouten inom sågverksindustrien, berörande 60 arbetsgifvare och 17,500 arbetare; lockouten in-

om trämasseindustrin, berörande 50 arbetsgifvare och 6,000 arbetare; lockouten inom väg- och vattenbyggnadsindustrin, berörande 9 arbetsgifvare och 1,900 arbetare samt tvänne lockouter inom lager-skrädderiet (grossisternas och detaljisternas herrkonfektionsförbund), tillsammans berörande 33 arbetsgifvare och 2,000 arbetare.¹

Antalet direkt berörda arbetsgifvare var under redogörelseåret 8,188, däraf af storstrejken berörda, såsom redan nämnts, 7,500. Liksom under föregående år var det stora flertalet arbetsinställelser dock af helt ringa omfattning med hänsyn till antalet berörda arbetsgifvare. Vid 116 eller 84 % af samtliga arbetsinställelser — motsvarande procentsiffran beräknades för åren 1903—1908 i genomsnitt till ca 90 % — nådde de i konflikter invecklade arbetsgifvarnes antal icke öfver 5. 12 arbetsinställelser, eller 9 % af samtliga, berörde 6—20 arbetsgifvare, och i endast 8 fall öfverskreds sistnämnda antal. Genomsnittliga antalet arbetsgifvare per konflikt var dock äfven ofsedt storstrejken högre än under något af de föregående åren, eller 5. (Med storstrejken uppgår motsvarande siffra till 59).

Hela *antalet direkt berörda arbetare* under år 1909 var 301,749. Här torde dock dubbelräkning i någon mån föreligga, enär utan tvifvel en stor del arbetare, hvilka under året varit indragna i andra konflikter, jämväl deltog i storstrejken.

Af arbetsinställelserna voro 53, eller 38 %, af helt ringa storlek, omfattande högst 25 arbetare. Under föregående redogörelseår uppgingo däremot dylika mindre arbetsinställelser till inemot hälften af samtliga. Af någon större omfattning — berörande mer än 100 arbetare — voro 38 konflikter, eller 28 % af samtliga, och voro dylika konflikter under år 1909 proportionsvis dubbelt så talrika som under åren 1903—1908. Af sistnämnda 38 konflikter berörde 8, eller 6 %, minst 1,000 arbetare.

Vid jämn fördelning af de berörda arbetarnes antal på konflikt-antalet erhålles, fränsett storstrejken, såsom medelsiffran per konflikt under redogörelseåret 595, hvilken siffra är nära 3½ gånger större än det högsta af motsvarande relationstal under åren 1903—1908. (Medräknas storstrejken, uppgår antalet arbetare per konflikt till 2,186).

Af hvad ofvan sagts framgår tydligt, att arbetsinställelserna under år 1909 visserligen väsentligen reducerats till antalet, men i stället desto mera ökats med hänsyn till omfattningen. Detta för-

¹ De beträffande storstrejken och ifrågavarande lockouter förut i Arbetsstatistik A: 9 och i »Meddelanden» 1910, s. 293 samt s. 320—329 meddelade och ifrån här angifna i någon mån skiljaktiga antalsuppgifterna voro beräknade med ledning af dels de utaf regeringen anbefalda officiella räkningarna dels och preliminära uppgifter från vederbörande arbetsgifvare- och arbetareorganisationer. De i texten här ofvan anförda siffrorna grunda sig i hufvudsak på det för storstrejksutredningen införskaffade primär-materialet.

hållande beror isynnerhet därpå, att konflikterna under året i mera afsevärd grad än hvad förut varit fallet ägt rum mellan organisationer å ömse sidor, under det att förut striden i regel förts mellan enskilda arbetsgifvare och arbetaregrupper.

Fördelning efter näringsgrupper. Arbetsinställelsernas fördelning på olika *näringsgrupper* med hänsyn till antal och omfattning framgår af tab. litt. A samt tab. litt. B.

Tab. litt. A. Arbetsinställelsernas fördelning år 1909 efter näringsgrupper med hänsyn till antal och omfattning.

1. Samtliga arbetsinställelser.¹

Näringsgrupper.	A n t a l		
	år 1909 på- började arbetsinstäl- lelser.	direkt be- rörda arbets- gifvare.	direkt berörda arbetare.
Jordbruk, boskaps- och trädgårdsskötsel	4	4	301
Skogsbruk	7	8	1.503
Grufdrift	4	4	348
Annan brytnings- och upptagningsindustri	1	1	23
Närings- och njutningsämnesindustri	8	27	543
Textilindustri	3	122	19.375
Beklädnadsindustri	17	131	2.702
Läder-, hår och gummivaruindustri	5	11	574
Trävaruindustri	31	101	20.816
Trämasse- och pappersindustri	4	53	6.452
Grafisk industri	4	4	100
Malmförädlingsindustri	3	87	19.753
Metallindustri	3	3	32
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	4	4	112
Jord- och stenindustri	10	70	4.341
Kemisk-teknisk industri	1	1	131
Byggnadsindustri	27	43	4.385
Landtransport	1	14	60
Samtliga näringsgrupper (storstrejken)	1	7.500	220.198
<i>Summa</i>	138	8,188	301,749

¹ De i storstrejken deltagande arbetsgifvarna och arbetarna hafva i denna tabell icke, såsom i tab. B, fördelats på olika näringsgrupper. Beträffande de af storstrejken och därmed sammanhängande lockouter berörda arbetarnas fördelning på olika näringsgrupper se tab. A: 2.

2. Storstrejken och därmed sammanhängande lockouter.

Näringsgrupper.	Antal		Näringsgrupper.	Antal	
	arbets- givare.	arbe- tare.		arbets- givare.	arbe- tare.
Jordbruk, boskaps- och trädgårdsskötsel . . .	51	746	Transport	3,339	123,566
Skogsbruk	29	2,622	Malmförädlingsindustri .	76	17,728
Grufdrift	55	10,693	Metallindustri	716	16,758
Annan brytnings- och upptagningsindustri .	21	740	Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	332	25,593
Närings- och nyttnings- ämnesindustri	825	16,745	Jord- och stenindustri .	360	19,971
Textilindustri	160	19,950	Kemisk-teknisk industri	103	9,644
Beklädnadsindustri . . .	756	13,773	Byggnadsindustri	1,344	38,210
Läder-, hår- och gummi- varuindustri	137	3,056	Belysning, vattenledning m. m.	21	1,160
Trävaruindustri	745	32,220	Handel och varulager .	407	3,294
Trämasse- och pappers- industri	220	16,628	Landtransport	259	8,877
Grafisk industri	340	6,393	Sjötransport	26	371
Transport	3,339	123,566	Uppgift saknas	863	20,726
			Summa	7,846	285,896 ¹

Af den förstnämnda tabellen framgår att, fränsedt storstrejken, trävaruindustrien står främst hvad beträffar konflikternas såväl antal som omfattning — 31 konflikter med 20,816 berörda arbetare. Närmast med afseende å antalet konflikter följa byggnadsindustrien (27), beklädnadsindustrien (17) samt jord- och stenindustrien (10). Inom ett flertal näringsgrupper nämligen belysning och vattenledning, handel och varulager, sjötransport samt hotell-, kafé- och restauranterörelse hafva under året inga som helst arbetsinställelser förekommit utom i samband med storstrejken. Det minsta antalet uppvisar för öfrigt annan brytnings- och upptagningsindustri, kemisk-teknisk industri och landtransport (hvardera 1 arbetsinställelse).

Med hänsyn till antalet direkt berörda arbetare är ordningen näst efter trävaruindustrien följande: malmförädlingsindustri (19,753), textilindustri (19,375), trämasse- och pappersindustri (6,452) o. s. v. Det minsta antalet af konflikt berörda arbetare påträffas inom »annan brytnings- och upptagningsindustri», grafisk industri, metallindustri och landtransport.

Af tab. I (sid. 58—59) framgår närmare i hvad mån arbetsinställelserna, jämväl med frånräknande af storstrejken, berört särskilda

¹ Ofvanstående antal är det vid de officiella räkningarna under storstrejken högsta konstaterade med afdrag för sådana vid storstrejkens utbrott pågående separata konflikter, hvilka icke ägde något direkt samband med denna.

Tab. litt. B. Arbetsinställelsernas fördelning under åren 1903—1909 efter näringsgrupper, med hänsyn till antal och omfattning.¹

Näringsgrupper.	Arbetsinställelser.				Af arbetsinställelser berörda arbetare.			
	1903—1908		1909.		1903—1908.		1909.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Jordbruk	57	4	4	3	2,415	1	1,047	—
Skogsbruk	38	3	7	5	5,419	4	4,125	1
Grufvdrift	29	2	4	3	3,338	2	11,041	4
Annan brytn.-o. upptagn. industri	6	—	1	1	173	—	763	—
Närings- o. njutningsämnesind.	103	7	8	6	7,387	5	17,288	6
Textilindustri	47	3	3	2	4,113	3	20,025	7
Beklädnadsindustri	132	9	17	12	11,096	7	14,475	5
Läder-, hår- och gummivaruind.	57	4	5	4	3,040	2	3,630	1
Trävaruindustri	175	12	31	22	10,628	7	35,536	12
Trämasse- och pappersindustri .	37	3	4	3	8,066	5	17,080	6
Grafisk industri	6	—	4	3	48	—	6,493	2
Malmförädlingsindustri	14	1	3	2	910	1	18,481	6
Metallindustri	76	5	3	2	2,443	2	16,790	6
Maskin- o. skeppsbyggnadsind.	57	4	4	3	30,329	20	25,705	9
Jord- och stenindustri	154	11	10	7	9,101	6	24,312	8
Kemisk-teknisk industri	32	2	1	1	1,593	1	9,775	3
Byggnadsindustri	301	21	27	19	38,142	25	40,695	13
Belysning, vattenledning m. m. .	14	1	—	—	1,325	1	1,160	—
Handel och varulager	25	2	—	—	792	1	3,294	1
Landtransport	70	5	1	1	11,028	7	8,937	3
Sjötransport	6	—	—	—	316	—	371	—
Hotell-, kafé- o. restaurantrörelse	14	1	—	—	575	—	—	—
Olika näringsgrenar	—	—	1	1	—	—	20,726	7
<i>Summa</i>	1,450	100	128	100	152,277	100	301,749	100

näringsgrenar. Däraf framgår, att sågverk och brädgårdar under året drabbats af det högsta antalet arbetsinställelser, eller 25, därnäst skrädderi- och sömnadsyrket af 15, husbyggnadsarbetet af 13 samt skogsbruket och stenhuggeriyrket af 7 hvardera. Äfven med hänsyn till de berörda arbetarnes antal stå sågverk och brädgårdar främst (20,671). Minsta antalet berörda arbetare förete bland i tab. I (sid. 58—59) anförda näringsgrenar charkuteriyrket (2), järn- och stålvarufabriker samt gjuterier (15), bleck- och plåtslageriyrket (17) samt torffabriker (23).

¹ I förevarande tabell äro de i storstrejken deltagande arbetarne fördelade på resp. näringsgrupper: uppgift saknas emellertid i detta hänseende beträffande 20,726 arbetare (se tab. A: 2).

I hvad mån storstrejken och de därmed sammanhängande lockouterna berört arbetare inom de olika *näringsgrupperna* synes af tab. litt. A:2. I första rummet kommer här byggnadsindustri (38,210), därefter trävaruindustri (32,220 — däraf 17,500 på vederbörande lockout), maskin- och skeppsbyggnadsindustri (25,593), jord- och stenindustri (19,971), textilindustri (19,950 — däraf 19,300 på vederbörande lockout), malmförädlingsindustri (17,728 — däraf 19,000 på vederbörande lockout) o. s. v.

Medräknas samtliga under året påbörjade konflikter blir ordningen mellan de olika näringsgrupperna med hänsyn till högsta antalet af konflikt berörda arbetare densamma som den nu nämnda med resp. 40,695, 35,536, 25,705, 24,312, 20,025 och 18,481 arbetare.

Tab. litt. B utvisar arbetsinställelsernas (storstrejken inberäknad) fördelning, absolut och relativt, på olika näringsgrupper i jämförelse med de sex föregående redogörelseåren tillsammans.

Det framgår häraf, att, vid jämförelse med de föregående åren, ett relativt stort antal konflikter under redogörelseåret inträffat särskildt inom beklädnadsindustri, trävaruindustri och grafisk industri, medan under sistnämnda år i synnerhet metallindustri, jord- och stenindustri samt landtransport drabbats af ett relativt ringa antal konflikter. Inom grupperna belysning, vattenledning m. m., handel och varulager samt sjötransport har under år 1909 ingen annan arbetsinställelse än storstrejken förekommit. Hotell-, kafé- och restaurantrörelsen förblef oberörd jämväl af sistnämnda konflikt.¹

Med afseende å antalet af konflikter berörda arbetare inom olika näringsgrupper visar jämförelsen med perioden 1903—1908 inom de flesta näringsgrupper ett afsevärdt högre antal under redogörelseåret än under de föregående sex åren sammanlagdt, detta beroende på storstrejken och därmed sammanhängande arbetsstrider, hvilka berörde inemot dubbelt så många arbetare som samtliga konflikter under nämnda sexårsperiod. Endast inom grupperna jordbruk, skogsbruk, maskin- och skeppsbyggnadsindustri, belysning, vattenledning m. m., landtransport samt hotell-, kafé- och restaurantrörelse framträder redogörelseåret med ett mindre antal af arbetsinställelser berörda arbetare än perioden 1903—1908. Härtill hafva i synnerhet bidragit flottningsarbetarestrejken under år 1908, konflikterna vid de mekaniska verkstäderna åren 1903 och 1905 samt stufveriarbetarestriden år 1908.

Till belysande af arbetsinställelsernas relativa *utbredning* inom olika näringsgrupper meddelas i tab. litt. C en sammanställning af antalet af konflikter berörda arbetare under år 1909 och antalet inom resp. näringsgrupper sysselsatta arbetare under år 1908, det sista år, för hvilket uppgifter föreligga om industriarbetarnas antal.

¹ Enligt inkomna uppgifter.

För flera af de förut anförda näringsgrupperna saknas emellertid tillförlitliga uppgifter om hela arbetareantalet, och omfattar följande tablå därför endast de näringar, som finnas upptagna i den officiella statistiken angående fabriker, handtverk och bergshandtering. Som emellertid den öfvervägande delen af de under år 1909 utaf konflikt berörda arbetarne varit indragna i storstrejken och de därmed sammanhängande lockouterna, torde ifrågakvarande tabell äfven vara synnerligen belysande för i hvilken grad dessa konflikter drabbat olika näringsgrupper (jämför tablå å sid. 44).

Tab. litt. C. Arbetsinställelsernas relativa utbredning inom vissa näringsgrupper.

N ä r i n g s g r u p p e r .	Antal af arbetsinställelser direkt berörda arbetare år 1909.	Hela antalet sysselsatta arbetare enligt 1908 års statistik.	Antalet af arbetsinställelser direkt berörda arbetare per 100 sysselsatta.
Gruvdrift	11,041	13,266	83.2
Närings- och njutningsämnesindustri . . .	17,288	43,228	40.0
Textilindustri	20,025	31,355	63.9
Beklädnadsindustri	14,475	29,886	48.4
Läder-, hår- och gummivaruindustri . . .	3,630	4,393	82.6
Trävaruindustri	35,536	62,647	56.7
Trämasse- och pappersindustri	17,080	25,730	66.4
Grafisk industri	6,493	9,020	72.0
Malmförädlingsindustri	18,481	35,256	63.8
Metallindustri	16,790		
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri . . .	25,705	33,633	76.4
Jord- och stenindustri	24,312	36,018	69.5
Kemisk-teknisk industri	9,775	12,312	79.4

I fråga om öfriga näringsgrupper må nämnas, att arbetsinställelserna synas hafva haft en relativt mycket stor utbredning inom byggnadsindustri, skogsbruk och landtransport. Obetydligt berörda i förhållande till resp. näringsgruppers storlek hafva däremot varit jordbruk och sjötransport.

Fördelning efter landsdelar. Af de under år 1909 påbörjade arbetsinställelserna hafva 129 haft *lokal karaktär*, och fördela sig dessa närmare inom de olika delarna af landet, såsom tab. II (sid. 60—61) utvisar.

Med afseende å de lokala arbetsinställelsernas *fördelning på olika län* stod Malmöhus län främst med 15 konflikter eller 11.6 % af samtliga; därefter kommo Kopparbergs och Västernorrlands län med 14

eller 10·9 % hvardera samt Stockholms och Gäfleborgs län med resp. 12 och 11 konflikter. Inom Kronobergs län har under året ingen lokal arbetskonsflikt inträffat. Det minsta antalet arbetsinställelser för öfrigt uppvisa Örebro och Norrbottens län med hvardtera 1 samt Uppsala, Kalmar, Gottlands och Västerbottens län med hvardtera 2 arbetsinställelser.

Af nämnda 129 lokala arbetsinställelser inträffade 54, eller 42 %, i *städer och köpingar* samt 75, eller 58 %, på *landsbygden*. Det öfvervägande antalet berörda arbetsgifvare faller på städer och köpingar. I genomsnitt berörde hvarje arbetsinställelse därstädes 3·6 arbetsgifvare, på landsbygden däremot 1·8 arbetsgifvare. Af de berörda 12,171 arbetarne kommo på städer och köpingar 2,983, eller 25 %, på landsbygden 9,188, eller 75 %. I genomsnitt omfattade arbetsinställelserna på landsbygden ett större antal arbetare än de i städerna. På hvar och en af de förra kommo nämligen i medeltal 123 berörda arbetare, på hvar och en af de senare åter 55 arbetare.

Bland städerna stodo främst i afseende på antalet arbetsinställelser Stockholm och Malmö, med resp. 7 och 6 konflikter samt resp. 416 och 501 däraf berörda arbetare. I genomsnitt kommo på hvar arbetsinställelse i dessa städer resp. 54 och 89 arbetare. Antalet berörda arbetsgifvare var detsamma, eller 15, såväl i Stockholm som i Malmö. Anmärkningsvärdt är, att i Göteborg under året endast inträffade 1 konsflikt, men var denna af jämförelsevis stor omfattning, i det den berörde 12 arbetsgifvare och c:a 500 arbetare.

Arbetsinställelser på landsbygden inträffade till största antalet inom Västernorrlands, Kopparbergs och Gäfleborgs län med resp. 13, 11 och 9 konflikter. Närmast efter kommo i detta hänseende Stockholms län med 8 och Värmlands län med 5 konflikter på landsbygden. Högsta antalet berörda arbetare, 2,862, anträffas för Kopparbergs läns landsbygd, därefter för Västernorrlands läns landsbygd med 1,337 af konsflikt berörda arbetare. Högsta genomsnittliga antalet berörda arbetare per konsflikt eller 420 företer Uppsala läns landsbygd, hvarefter följa Västerbottens, Kopparbergs, Jämtlands och Blekinge läns landsbygd med resp. 341, 260, 196 och 194 berörda arbetare per konsflikt.

Förutom storstrejken och de därmed i samband stående lockouterna (se nedan) har under år 1909 endast 1 konsflikt, nämligen lockouten inom byggnadsämnesindustrien (påbörjad den 17 maj och afslutad den 14 juni samt omfattande 61 arbetsgifvare och 3,680 arbetare), berört *flera län*. Ifrågavarande konsflikt sträckte sig dock till arbetsställen belägna hufvudsakligen i södra Sverige.

Arbetsinställelserna med undantag af storstrejken och de därmed sammanhängande lockouterna fördela sig på olika

landsdelar äfvensom *på städer och köpingar* samt *landsbygd* med hänsyn till antal och omfattning såsom tab. litt. D: 1 utvisar:

Tab. litt. D: 1. Arbetsinställelsernas fördelning efter landsdelar med hänsyn till antal och omfattning (jfr tab. D: 2).

Landsdelar. ¹	Städer o. köpingar.			Landsbygd.			Summa		
	Antal arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	arbetsinställelser.	direkt berörda arbetsgifvare.	direkt berörda arbetare.
Stockholm . .	7	15	416	—	—	—	7	15	416
Östra Sverige	10	56	264	16	17	1,480	26	73	1,744
Småland och öarna . . .	6	21	142	1	1	25	7	22	167
Södra Sverige	13	42	1,092	² 10	70	4,287	23	112	5,379
Västra Sverige	11	29	700	11	11	902	22	40	1,602
Norra Sverige	7	32	369	38	37	6,174	45	69	6,543
Hela riket(lock- outerna och storstrejken).	—	—	—	—	—	—	8	7,857	285,898
Summa	54	195	2,983	76	136	12,868	138	8,188	301,749

Huru åter storstrejken och därmed sammanhängande lockouter drabbade de olika länen framgår af tab. litt. D: 2. Af denna framgår, att i främsta rummet kommer Stockholms stad med c:a 15 %, därefter Malmöhus län med c:a 12 % samt Göteborgs och Bohus län med c:a 10 % af samtliga utaf hithörande konflikter berörda arbetare. Sista rummet intog Gotlands län, därefter kommo i detta afseende Västerbottens och Jämtlands län i nu nämnd ordning. Af samtliga här ifrågakvarande arbetare voro c:a 56 % tillfinnandes i städer och köpingar samt c:a 44 % på landsbygden.

Efter de olika *distrikt*, i hvilka riket är indeladt, enligt lagen angående medling i arbetstvister af den 31 december 1906, fördela sig de under år 1909 inträffade arbetsinställelserna såsom framgår af tab. litt. E.

¹ Östra Sverige omfattar Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Östergötlands län; Småland och öarna: Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gotlands län; Södra Sverige: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; Västra Sverige: Hallands, Göteborgs och Bohus, Alfsborgs, Skaraborgs, Värmlands och Örebro län; Norra Sverige: Kopparbergs, Gäfneborgs, Västerorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

² Här i inräknad lockouten inom byggnadsämnesindustrien, hvilken omfattade flera län. De af densamma berörda arbetsställena voro dock nästan uteslutande belägna på landsbygden i Södra Sverige.

Tab. litt. D: 2. Fördelning på olika län af de arbetare, som berördes af storstrejken och de därmed sammanhängande lockouterna.

Län.	Arbetare.	Län.	Arbetare.
Stockholms stad	39,706	Älfsborgs län	Transport 165,153
Stockholms län	8,455	Skaraborgs »	12,520
Uppsala »	4,949	Värmlands »	3,343
Södermanlands län	9,806	Örebro »	9,481
Östergötlands »	14,763	Västmanlands »	9,524
Jönköpings »	5,657	Kopparbergs »	9,737
Kronobergs »	3,440	Gäflleborgs »	14,137
Kalmar »	4,831	Västernorrlands »	15,172
Gottlands »	499	Jämtlands »	15,173
Blekinge »	4,767	Västerbottens »	2,083
Kristianstads »	5,355	Norrbottnens »	1,669
Malmöhus »	30,660		7,180
Hallands »	4,938		
Göteborgs o. Bohus län	27,327		
			Hela riket 265,172¹
	Transport 165,153	Däraf städer o. köpingar	148,845
		» landsbygd	116,327

Tab. litt. E. Arbetsinställelsernas fördelning efter förlikningsmännens distrikt, med hänsyn till antal och omfattning.

Distrikt. *	Städer och köpingar.			Landsbygd.			Summa		
	Antal arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal arbetsinställelser.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	arbetsinställelser.	direkt berörda arbetsgifvare.	direkt berörda arbetare.
1:sta eller Mälarprovinsernas distrikt	19	81	717	16	17	1,480	35	98	2,197
2:dra eller östra distriktet	5	12	116	3	3	412	8	15	528
3:dje » södra »	12	41	1,081	8	68	3,900	20	109	4,981
4:de » västra »	9	27	678	6	6	289	15	33	967
5:te » mellersta »	5	5	72	16	15	3,475	21	20	3,547
6:te » nedre norra distriktet	3	19	260	22	24	2,226	25	43	2,496
7:de eller öfre norra distr.	1	8	59	5	5	1,086	6	13	1,145
Flere distrikt eller hela riket	—	—	—	—	—	—	8	7,857	285,896
Summa	54	193	2,983	76	138	12,868	138	8,188	301,749

¹ I ofvanstående siffror ingå icke de 20,726 i lockouterna och storstrejken indragna arbetare, för hvilka närmare uppgifter saknas.

* 1:sta distriktet omfattar Stockholms stad, Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands och Gottlands län; 2:dra distriktet: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Blekinge län; 3:dje distriktet: Kristianstads och Malmöhus län; 4:de distriktet: Hallands, Göteborgs och Bohus, Älfsborgs och Skaraborgs län; 5:te distriktet: Värmlands, Örebro och Kopparbergs län; 6:te distriktet: Gäflleborgs och Västernorrlands län; 7:de distriktet: Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

* Härei inräknad lockouten inom byggnadsämnesindustrin, som visserligen sträckte sig till flera distrikt men dock i hufvudsak föll inom södra distriktet.

Det största antalet arbetsinställelser företer Mälarprovinsernas distrikt, hvarefter följa nedre norra samt mellersta distriktet. Med hänsyn åter till antalet direkt berörda arbetsgifvare och arbetare står södra distriktet väsentligen framför de öfriga. Sista rummet intages af öfre norra distriktet med hänsyn till antalet konflikter men af östra distriktet med hänsyn till antalet direkt berörda arbetare.

Fördelning efter årstider. Till öfvervägande del infalla arbetsinställelserna under första och andra kvartalen, då äfven de flesta kollektivavtalens utlöpningsstider infalla. Under år 1909 påbörjades under de olika kvartalen resp. 46, 65, 21 och 6 arbetsinställelser; medan sålunda 47 % af samtliga föllo på andra kvartalet, var procentsiffran för sista kvartalet endast 4.

Af tab. I synes, att betydande skiljaktigheter i nu nämnda hänseende rådt mellan olika näringsgrenar, beroende i allmänhet på säsongförhållanden. Hvad emellertid tredje och fjärde kvartalen beträffar, är att märka, attorstrejken och därmed sammanhängande konflikter inföllo under dessa kvartal, hvarigenom striderna koncentrerades i ett fåtal konflikter.

2. Arbetsinställelsernas karaktär och orsaker.

Karaktär. Med hänsyn till sin karaktär fördela sig arbetsinställelserna, såsom nedanstående öfversikt för åren 1903—1909 framställer.

Tab. litt. F. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras karaktär.

År.	Strejker.			Lockout.			Arbetsinställelser af blandad karaktär.			Summa		
	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	Antal påbörjade.	Antal direkt berörda arbetsgifvare.	Antal direkt berörda arbetare.	påbörjade arbetsinställelser.	direkt berörda arbetsgifvare.	direkt berörda arbetare.
1903	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	142	478	24,571
1904	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	215	598	12,248
1905	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	189	847	32,906
1906	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	290	729	18,655
1907	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	312	818	23,540
1908	229	473	17,187	38	125	2,672	35	826	20,498	302	1,424	40,357
1909	102	7,707	229,248	22	451	71,364	14	30	1,137	138	8,188	301,749

¹ Här i inräknas de oorganiserade arbetare, som i sammanhang med den stora arbetsinställelsen vid de organiserades utestängande själfmant nedlade arbetet.

Af under år 1909 påbörjade 138 arbetsinställelser hafva således 102, eller 74 %, med säkerhet kunnat karakteriseras som strejker, 22, eller 16 %, såsom lockouter, hvaremot de öfriga 14, eller 10 %, varit af blandad (d. v. s. både strejk och lockout), obestämbar eller ej uppgifven karaktär. Af samtliga berörda arbetare kommo 229,248, eller 76 %, på strejkerna — däraf 220,198 enbart påorstrejken — 71,364¹, eller 23·6 %, på lockouterna samt 1,137, eller 0·4 %, på de öfriga konflikterna.

I medeltal kommo på hvar strejk, ororstrejken frånräknad, endast 90 berörda arbetare (orstrejken inberäknad 2,248 arbetare), på hvar lockout 3,244 arbetare och på hvar arbetsinställelse af blandad, obestämbar eller ej uppgifven karaktär 81 arbetare. Antalet berörda arbetsgifvare var för hvarje strejk, ororstrejken frånräknad, endast 2 (orstrejken inberäknad 76), för hvar lockout 21 samt för hvar blandad konflikt 2. I genomsnitt voro sålunda lockouterna af betydligt större omfattning än strejkerna samt de blandade konflikterna.

Såsom redan nämnts var totalsumman konflikter under år 1909 väsentligen mindre än under det närmast föregående året, och gäller detta särskildt strejker och blandade konflikter. Med hänsyn till omfattningen är att konstatera, att under år 1909 strejkerna — från-seedt ororstrejken — voro något större än föregående år, lockouterna högst väsentligt större samt de blandade konflikterna betydligt mindre.

Af tab. I framgår närmare arbetsinställelsernas *fördelning på olika näringsgrenar med hänsyn till karaktären*. Det största antalet strejker har förekommit vid sågverk och brädgårdar (17), där-näst vid husbyggnadsarbete (13) samt inom skrädderi- och sömnads-yrket (9). Med hänsyn till antalet lockouter kommo sågverk och brädgårdar samt stenhuggerier främst med 5 hvardera samt närmast därefter skrädderi- och sömnadsyrket med 3. Blandade konflikter anträffas talrikast inom skrädderi- och sömnadsyrket samt vid såg-verk och brädgårdar. Hvad däremot angår omfattningen med hän-syn till antalet berörda arbetare är att anteckna, att största antalet strejkande arbetare, oafsedt ororstrejken, påträffas inom skogsbruk (flottningsarbete), vid kraftstationsbyggnader, sågverk och bräd-gårdar, äfvensom att i fråga om antalet utestängda arbetare de industrigrenar stå främst, inom hvilka Svenska arbetsgifvareföre-ningen förklarade lockout; dessa industrigrenar voro textil-, järn-förädlings-, sågverks-, trämasse- och byggnadsämnesindustrierna, lagerskrädderiet samt väg- och vattenbyggnadsindustrien.

¹ Jfr noten å föregående sida.

Tab. II utvisar, bland annat, *arbetsinställelsernas fördelning på olika landsdelar med hänsyn till karaktären*. Största antalet strejker anträffas inom Kopparbergs och Västernorrlands län (12 hvardera), därefter inom Stockholms län (11) samt inom Malmöhus och Gäfleborgs län (9 hvardera). Lockouterna förekommo talrikast inom Malmöhus län (3) samt inom Hallands och Göteborgs och Bohus län (hvardera 2).

Orsaker. De under år 1909 inträffade arbetsinställelsernas hufvudorsaker framgå af nedanstående sammanställning med åren 1903—1908.

Tab. litt. G. Arbetsinställelsernas fördelning under åren 1903—1909 efter deras hufvudorsaker.

Hufvudorsaker.	Arbetsinställelser			
	1903—1908.		1909.	
	Antal.	%.	Antal.	%.
Begäran om löneförhöjning	665	46	49	35
Lönesänkning	63	4	18	13
Andra lönefrågor	183	13	30	22
Fråga om föreningsrätten	46	3	3	2
Begäran om kollektivafstal	122	8	8	6
Andra organisationsspörsmål	52	4	5	4
Personliga förhållanden	40	3	1	1
Twist om arbetstiden	39	3	5	4
Fråga om arbetares antagande och afskedande	140	10	7	5
Fråga om arbetets anordning	18	1	6	4
Tolkning af aftal	33	2	4	3
Andra orsaker	49	3	2	1
Summa	1,450	100	138	100

Löneförhöjningstvisternas antal har nedgått jämväl under ifrågasvarande redogörelseår såväl absolut som relativt, hvilket torde sammanhånga med den ekonomiska depressionen inom näringslivet under samma år. Såsom en följd häraf torde äfven kunna betraktas den relativt stora ökningen af lönesänkningstvisterna. En liknande ökning förefinnes äfven beträffande andra lönefrågor. Till de sistnämnda hafva dock i tvifvelaktigt fall förts sådana tvister om aflöningsform, d. v. s. om ackordslön eller tidlön, hvilka i verkligheten måhända inneburit en löneförhöjning eller en lönesänkning. För öfrigt är att anmärka, att konflikterna rörande arbetets anordning förete

en afsevärd ökning, relativt taget, men tvisterna angående arbetares antagande och afskedande däremot en väsentlig minskning.

För öfrigt bör erinras om hvad redan i föregående redogörelser framhållits, nämligen att tvister om kollektivaftal vanligen innefattat äfven lönespörsmål, fastän den senare frågan icke framträdtt såsom hufvudorsak, samt att under »andra organisationsspörsmål» räknats sådana frågor som förmäns ställning till arbetarnes organisation, fackföreningsmedlemmars företrädesrätt till arbete, arbetares vägran att taga befattning med »blockeradt» gods o. s. v.

§ Under »andra lönefrågor» innefattas bl. a. tvister om garanterad timlön vid ackordsarbete, om utfående af förfallen lönefordran, om form för aflöning (tidlön eller ackordslön, penning- eller naturaaflöning); under »andra orsaker» innefattas arbetsnedläggelser i syfte att framtinga uppgörelse i pågående konflikt.

Såsom af tabellen synes, är föreningsrättstvisternas antal numera relativt föga betydande; dock hafva arbetarne såsom föreningsrättsstrider betecknat åtskilliga konflikter, hvilka i verkligheten varit af annan natur och därför med afseende å tvisteorsaken blifvit räknade till andra grupper.

Äfven torde böra särskildt påpekas, att tvister om arbetares antagande och afskedande, som intaga en relativt betydande plats, dock sedan ett par år varit stadda i stark minskning.

I tab. III (sid. 62—63) äro arbetsinställelserna fördelade på näringsgrupper efter deras hufvudorsaker. Här af framgår, att lönetvisterna fortfarande voro den förhärskande konfliktanledningen inom nästan samtliga näringsgrupper. Såsom redan nämnts, kan man dock under år 1909 konstatera en relativ minskning i löneförhöjningstvisterna, men däremot en afsevärd ökning af de arbetsinställelser, vid hvilka lönesänkning varit konfliktanledning. Det största antalet konflikter af det förra slaget påträffas inom beklädnads- och trävaruindustrierna äfvensom inom byggnadsarbetet, af det senare slaget inom trävaruindustrien.

»Andra lönefrågor» förekomma såsom konfliktanledning till största antalet inom byggnadsarbete, trävaruindustri samt jord- och stenindustri. Tydligt sammanhänger detta med den invecklade löneformen — mycket detaljerade ackordspriser — inom sistnämnda industrier.

Beträffande öfriga konfliktanledningar kan man icke säga, att de framträda särskildt starkt inom någon industri. För flertalet af dem gäller emellertid, att de icke sällan kombinerats med lönefråga såsom hufvudorsak och att de på grund här af icke komma till synes i ifrågavarande tabell. Detta är särskildt fallet med tvister om kollektivaftals införande samt om arbetstiden.

Särskildt bör måhända påpekas att under gruppen »andra orsaker» förts såväl lockouten inom textilindustrien som storstrejken, hvilka båda verkställdes för att framtvinga uppgörelse inom pågående konflikter.

3. Af arbetsinställelser berörda arbetsgifvares och arbetares organisation.

Arbetsgifvarnes organisation. Angående frågan, huruvida de af konflikt berörda arbetsgifvarne varit organiserade eller icke, föreligga uppgifter för 116 arbetsinställelser under år 1909, och hafva arbetsgifvarne i 67 af dessa fall helt eller delvis varit anslutna till organisationer.

I nedanstående öfversikt angifves för åren 1903—1909 det antal fall, då arbetsgifvarne vid konflikter varit anslutna till organisation.

	<i>Arbetsinställelser under åren</i>						
	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
med organiserade arbetsgifvare . . .	36	49	51	84	97	125	67
med icke organiserade arbetsgifvare .	73	119	90	128	124	110	49
utan uppgift om organisation . . .	33	47	48	78	91	67	22
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	302	138

År 1909 uppvisar således en fortgående relativ stegring af antalet arbetsinställelser med organiserade arbetsgifvare. Kändt är ock hurusom arbetsgifvarnes organisationsrörelse under redogörelseåret fortsatt att utvecklas och öfvat ett mer betydande inflytande på arbetsfältet än förr (se härom närmare under kapitlet »Arbetsinställelsernas resultat»).

Enligt af vederbörande publicerade uppgifter har landets största arbetsgiffvareorganisationen, Svenska arbetsgiffvareföreningen, under året ökat sitt medlemsantal från 1,258 med 153,722 anställda arbetare till 1,423 med 164,018 arbetare. Under samma tid har föreningen invecklats i 39 arbetskonflikter, hvaraf 35 lönestrider.

Om fördelningen af arbetsinställelserna efter olika näringsgrenar och efter landsdelar med hänsyn till arbetsgiffvarnes organisation lämna tab. I och II närmare upplysning. Ett sammandrag af den förra tabellens siffror meddelas i tab. litt. H.

Tab. litt. H. Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrupper med hänsyn till arbetsgifvarnes organisation.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser							
	med helt eller delvis org. arb.-g.		med icke org. arb.-g.		utan uppgift om org.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Jordbruk	4	100	—	—	—	—	4	100
Skogsbruk	2	29	5	71	—	—	7	100
Grufdrift	1	25	2	50	1	25	4	100
Annan brytn.- o. upptagn. ind. .	1	100	—	—	—	—	1	100
Närings- och njutningsämnesind.	3	38	4	50	1	12	8	100
Textilindustri	1	33 ¹ / ₃	1	33 ¹ / ₃	1	33 ¹ / ₃	3	100
Beklädnadsindustri	9	53	4	23 ¹ / ₃	4	23 ¹ / ₃	17	100
Läder-, hår- och gummivaruind.	3	60	1	20	1	20	5	100
Trävaruindustri	16	51	12	39	3	10	31	100
Trämasse- och pappersindustri .	3	75	—	—	1	25	4	100
Grafisk industri	1	25	2	50	1	25	4	100
Malmförädlingsindustri	3	100	—	—	—	—	3	100
Metallindustri	1	33	2	67	—	—	3	100
Maskin- och skeppsbyggnadsind.	2	50	1	25	1	25	4	100
Jord- och stenindustri	4	40	3	30	3	30	10	100
Kemisk-teknisk industri	1	100	—	—	—	—	1	100
Byggnadsindustri	11	41	11	41	5	18	27	100
Landtransport	—	—	1	100	—	—	1	100
Samtliga näringsgrupper (stör- strejken)	1	100	—	—	—	—	1	100
Summa	67	49	49	35	22	16	138	100

Häraf framgår, att, fränsedt de näringsgrupper, där under redogörelseåret endast 1 konflikt inträffat, arbetsgifvarne voro organiserade i samtliga redovisade konflikter inom malmförädlingsindustri och märkligt nog äfven inom jordbruk. Härnäst var antalet konflikter med organiserade arbetsgifvare relativt störst inom trämasse- och pappersindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri, beklädnadsindustri samt trävaruindustri, där arbetsgifvarne i mer än 50 % af fallen voro anslutna till föreningar. Minst framträdande har organisationen — af föreliggande uppgifter att döma — varit inom skogsbruk, metallindustri, grufdrift, närings- och njutningsämnesindustri samt grafisk industri.

Arbetarnes organisation. Om arbetarnes organisation föreligga uppgifter för ej mindre än 124 arbetsinställelser. I 113 af dessa

fall hafva arbetarne varit helt eller delvis organiserade, i 11 fall icke organiserade, såsom framgår af nedanstående jämförande öfversikt för åren 1903—1909:

<i>Arbetsinställelser under åren</i>							
	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
med helt eller delvis organiserade arbetare	105	155	134	218	237	266	113
med icke organiserade arbetare	34	44	41	56	50	22	11
utan uppgift om organisation	3	16	14	16	25	14	14
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	302	138

Om fördelningen af arbetsinställelserna på olika näringsgrenar med hänsyn till arbetarnes organisation innehåller tab. I (sid. 58—59) närmare uppgifter.

Tab. litt. J. Arbetsinställelsernas fördelning efter näringsgrupper med hänsyn till arbetarnes organisation.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser							
	med helt eller delvis org. arb.		med icke org. arb.		utan uppgift om org.		Summa.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Jordbruk	3	75	—	—	1	25	4	100
Skogsbruk	2	28 ¹ / ₂	3	43	2	28 ¹ / ₂	7	100
Grufdrift	2	50	—	—	2	50	4	100
Annan brytn.- o. upptagn. ind. .	1	100	—	—	—	—	1	100
Närings- och njutningsämnesind.	8	100	—	—	—	—	8	100
Textilindustri	2	67	—	—	1	33	3	100
Beklädnadsindustri	16	94	1	6	—	—	17	100
Läder-, hår- och gummivaruind.	5	100	—	—	—	—	5	100
Trävaruindustri	25	81	5	16	1	3	31	100
Trämasse- och pappersindustri .	3	75	1	25	—	—	4	100
Grafisk industri	3	75	—	—	1	25	4	100
Malmförädlingsindustri	3	100	—	—	—	—	3	100
Metallindustri	3	100	—	—	—	—	3	100
Maskin- och skeppsbyggnadsind.	4	100	—	—	—	—	4	100
Jord- och stenindustri	9	90	—	—	1	10	10	100
Kemisk-teknisk industri	—	—	—	—	1	100	1	100
Byggnadsindustri	22	81	1	4	4	15	27	100
Landtransport	1	100	—	—	—	—	1	100
Samtliga näringsgrupper (stors- streckjen)	1	100	—	—	—	—	1	100
<i>Summa</i>	113	82	11	8	14	10	138	100

Fördelningen af arbetsinställelserna i samma hänseende på olika landsdelar framgår närmare af tab. II.

Ett sammandrag för olika näringsgrupper lämnas i omstående tab. litt. J.

Frånses liksom i fråga om arbetsgifvarnes organisation de näringsgrupper, där under året endast 1 konflikt inträffat, hafva, som synes, arbetarne varit organiserade i samtliga konflikter inom närings- och njutningsämnesindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri, malmförädlings-, metall- samt maskin- och skeppsbyggnadsindustri. Inom öfriga industrier hafva arbetarne, enligt föreliggande uppgifter, varit organiserade i flertalet konflikter med undantag dock för skogsbruk.

4. Arbetsinställelsernas varaktighet.

Till belysande af arbetsinställelsernas och däraf berörda arbetares fördelning efter konflikternas varaktighet meddelas följande sammanställning för åren 1903—1909:

Tab. litt. K. Arbetsinställelsernas och däraf berörda arbetares fördelning efter konflikternas varaktighet.

Varaktighet.	Arbetsinställelser				Af arbetsinställelser berörda arbetare			
	1903—1908.		1909.		1903—1908.		1909.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Högst 7 dagar	587	41	38	27	31,960	21	1,689	1
8—30 „	402	28	45	33	29,663	19	8,196	3
31—90 „	200	14	18	13	36,283	24	222,111	74
91—180 „	62	4	6	4	29,789	20	19,589	6
Öfver 180 „	49	3	1	1	19,977	13	495	—
Okänd tid	150	10	30	22	4,605	3	49,669	16
<i>Summa</i>	1,450	100	138	100	152,277	100	301,749	100

Enligt ofvanstående öfversikt hafva af de under år 1909 påbörjade arbetskoniikterna 83, eller 60 %, afslutats inom en månad; härtill torde dock vara att lägga flertalet af de 30 konflikter, hvilkas varaktighet angifvits såsom okänd, men som veterligen pågått helt kort tid. Till sistnämnda grupp konflikter räknas, bland andra, samtliga de fall, då arbetsgifvare efter hand antagit nya arbetare,

och då sålunda någon bestämd dag för arbetsinställelsens upphörande i regel icke kunnat uppgifvas.

Vid jämförelse med åren 1903—1908 synes enligt samma öfversikt antalet konflikter, som under redogörelseåret pågått längre tid än 3 månader, relativt taget vara mindre än under nämnda period eller 5 % mot 7 % förut. I gruppen konflikter med okänd varaktighet ingå emellertid vissa, beträffande hvilka man med säkerhet vet, att de pågått längre tid än 3 månader. Detta är fallet i fråga om de medorstrejken sammanhängande lockouterna, med undantag af lockouten inom Järnbruksförbundet, samt dessas ursprungskonflikter, till antalet sammanlagt 9. Beträffande ifrågavarande konflikter, hvilka påbörjades den närmaste tiden föreorstrejken utbrott, gäller, att de samtliga voro faktiskt avslutade före 1909 års utgång. Formellt upphäufdes dock lockouterna först den 1 december 1910.

Medräknasorstrejken, hvilken pågick i 33 dagar, hafva cirka $\frac{4}{5}$ af hela antalet i konflikt indragna arbetare berörts af konflikter med högst 3 månaders varaktighet. Frånsedtorstrejken har däremot ett relativt mycket större antal arbetare än förut berörts af långvariga arbetsinställelser (öfver 3 månader), nämligen c:a 85 % af samtliga berörda arbetare gentemot endast c:a 35 % under åren 1903—1908.

5. Arbetsinställelsernas resultat.

Hufvudresultat. Arbetsinställelsernas och däraf berörda arbetares fördelning under åren 1903—1909 efter konflikternas resultat framställs i nedanstående tabell.

Tab. litt. L. Arbetsinställelsernas och däraf berörda arbetares fördelning under åren 1903—1909 efter arbetsinställelsernas resultat.

Resultat.	Arbetsinställelser.				Af arbetsinställelser berörda arbetare.			
	1903—1908.		1909.		1903—1908.		1909.	
	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.	Antal.	%.
Arbetsgifvarnes villkor .	384	26	61	44	35,161	23	290,767	96
Arbetarnes fordringar .	473	33	33	24	24,381	16	1,358	1
Kompromiss	504	35	38	28	89,777	59	8,692	3
Okänt resultat	93	6	16	4	2,958	2	932	—
<i>Summa</i>	1,450	100	138	100	152,277	100	301,749	100

¹ I 2 fall har vederbörande arbetsgifvare nedlagt driften efter konfliktens utbrott, och har resultatet här angifvits såsom okänt.

En ytterligare fördelning af de arbetsinställelser, som afslutats med kompromiss, har gifvit vid handen, att af dessa hafva 6 med 1,527 berörda arbetare hufvudsakligen utfallit enligt arbetsgifvarnes villkor, 3 med 380 arbetare lösts väsentligen enligt arbetarnes fordringar, hvaremot i återstående 29 konflikter med 6,785 arbetare antingen eftergifterna varit ungefär lika stora eller kompromissens natur icke kunnat närmare bestämmas.

Tab. litt. L utvisar en väsentlig stegring under redogörelseåret af det relativa antalet arbetsgifvaresegrar, hvaremot arbetarnes framgångar visa aftagande. Redan under år 1907 framträdde en minskning i antalet arbetaresegrar i jämförelse med föregående år, och under år 1908 voro arbetsgifvarne betydligt öfverlägsna arbetarne. Under redogörelseåret har utvecklingen gått än vidare i samma riktning. Sålunda var, relativt taget, under år 1909 antalet arbetsgifvaresegrar väsentligt större, men antalet arbetarsegrar däremot mindre än under något föregående år. Beträffande det relativa antalet kompromisser föreligger minskning såväl gentemot medeltalet för åren 1903—1908 som särskildt i förhållande till år 1908.

I det hela gäller, att arbetarnes öfverlägsenhet i öppna konflikter, som utprägladt framträdde under åren 1903—1907, under år 1908 men ännu mer under år 1909 förbytts i underlägsenhet. Ser man åter särskildt till antalet arbetare, som berörts af de olika resultaten, framträder arbetsgifvarnes öfverlägsenhet mycket starkt. För icke mindre än 96 % af samtliga utaf konflikter berörda arbetare blef nämligen resultatet i enlighet med arbetsgifvarnes villkor. Såsom redan af här anförda siffror torde framgå, hafva såväl storstrejken som därmed sammanhängande lockouter ansetts afslutade i enlighet med arbetsgifvarnes villkor. Förändringen beträffande arbetsinställelsernas resultat är gifvetvis en följd såväl af de tryckta ekonomiska konjunkturerna under ifrågavarande år som äfven af arbetsgifvareorganisationernas starka utveckling.

Storlek och resultat. För exakt utrönande af i hvad mån arbetsinställelser af olika storlek ledt till olika resultat, har verkställts en fördelning af dem i detta hänseende, såsom tab. litt. M utvisar.

Af tabellen framgår, att arbetsgifvarne varit arbetarne öfverlägsna inom samtliga grupper af konflikter med undantag dock för de medelstora arbetsinställelserna (51—100 arbetare), vid hvilka arbetarne merendels varit de segrande. Särskildt framträdande är emellertid arbetsgifvarnes öfverlägsenhet i de större konflikterna (öfver 100 arbetare), hvilket förhållande jämväl kunde konstateras under åren 1907 och 1908, ehuru i mindre utpräglad grad än under år 1909.

Tab. litt. M. Sammanställning af arbetsinställelsernas storlek och resultat.

Resultat.	Antal arbetsinställelser, som berört														Summa.
	högst 5 arb.		6—25 arb.		26—50 arb.		51—100 arb.		101—1,000 arb.		öfver 1,000 arb.		okänt antal arb.		
	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	
Arbetsgifvarnes villkor	6	60	18	42	10	48	4	19	15	47	7	88	1	33	61
Arbetarnes fordringar	4	40	12	28	7	33	7	33	3	9	—	—	—	—	33
Kompromiss	—	—	10	23	4	19	10	48	13	41	1	12	—	—	38
Uppgift saknas	—	—	3	7	—	—	—	—	1	3	—	—	2	67	6
Summa	10	100	43	100	21	100	21	100	32	100	8	100	3	100	138

Organisationsväsendets inflytande på resultaten. Af största vikt är det spörsmålet, i hvad mån organisationsväsendet å ömse sidor haft inflytande på resultaten. Till utrönande häraf har — för arbetsgifvarnes vidkommande — verkställts här nedan meddelade fördelning af konflikterna med hänsyn till organisation och resultat:

Antal arbetsinställelser

	afslutade på arbetsgifvarnes villkor		afslutade enligt arbetarnes fordringar		afslutade genom kompromiss		med okänt resultat		Summa.	
	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.	An-tal.	%.
med helt eller delvis org. arbetsgifvare	36	54	9	13	20	30	2	3	67	100
med icke org. arbetsgifvare	18	36	15	31	15	31	1	2	49	100
utan uppgift om org.	7	31	9	41	3	14	3	14	22	100
<i>Summa</i>	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Häraf framgår, att organisationsväsendet å arbetsgifvaresidan haft ett ganska starkt framträdande inflytande på resultaten. Af de 67 fall, då arbetsgifvarne varit organiserade, har nämligen resultatet i 36 fall (54 %) utfallit enligt deras villkor, under det att i 29 fall (43 %) konflikten lösts i öfverensstämmelse med arbetarnes fordringar eller genom kompromiss; i 2 fall är resultatet

okänt. Beträffande åter de 49 konflikter, då arbetsgifvarne icke varit organiserade, hafva 18 (37 %) afslutats i enlighet med arbetsgifvarnes villkor, 30 (62 %) däremot i öfverensstämmelse med arbetarnes fordringar eller genom kompromiss; i 1 fall är resultatet okänt.

Till belysande af arbetareorganisationernas inflytande på arbetsinställelsernas resultat meddelas nedanstående öfversikt:

A n t a l a r b e t s i n s t ä l l e l s e r

	afslutade på arbetsgif- varnes vill- kor		afslutade enligt arbe- tarnes fordringar		afslutade genom kompro- miss		med okänt resultat		Summa.	
	An- tal.	%	An- tal.	%	An- tal.	%	An- tal.	%	An- tal.	%
med helt eller delvis org. arbetare . . .	48	43	28	25	31	27	6	5	113	100
med icke org. arb. .	5	45 ¹ / ₂	1	9	5	45 ¹ / ₂	—	—	11	100
utan uppgift om org.	8	57	4	29	2	14	—	—	14	100
<i>Summa</i>	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Beträffande de fåtaliga konflikter — tillhoppa 11 — där arbetarne enligt uppgift icke varit organiserade, framgår tydligt, att arbetarne här varit arbetsgifvarne vida mer underlägsna än i konflikter med organiserade arbetare. Af de förra har endast 1 (9 %) afslutats enligt arbetarnes fordringar, medan af de senare 28 (25 %) slutat med seger för arbetareparten. Emellertid framstå arbetarne såsom underlägsna äfven i de konflikter, där de helt eller delvis tillhört organisation, och hafva arbetsgifvarne här genomdrifvit sina villkor i 43 % af samtliga fall. Motsvarande procentsiffra för år 1908 var 30; under femårsperioden 1903—1907 var emellertid läget ett helt annat, i det att arbetsgifvarne då endast i en sjättedel af fallen kunde göra sina villkor gällande gentemot organiserade arbetare. Detta förhållande får, såsom redan nämnts, säkerligen i hög grad tillskrifvas en starkare sammanslutning å arbetsgifvaresidan, men torde i någon mån äfven bero på andra, med organisationsväsendet ej sammanhängande omständigheter, och då i främsta rummet på de försämrade ekonomiska konjunkturerna.

Resultat inom olika näringsgrupper. Tab. IV (sid. 64) utvisar närmare arbetsinställelsernas resultat inom olika näringsgrenar. En sammanfattning af resultaten för olika näringsgrupper meddelas i tab. litt. N.

Tab. litt. N. Arbetsinställelsernas fördelning efter deras resultat inom olika näringsgrupper.

Näringsgrupper.	Antal arbetsinställelser								Summa.	
	afslutade på arbets- gifvarnes villkor.		afslutade enligt ar- betarnes fordringar.		afslutade genom kompromiss.		utan upp- gift om resultat.			
	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.	An- tal.	%.
Jordbruk	4	100	—	—	—	—	—	—	4	100
Skogsbruk	1	14	1	14	4	58	1	14	7	100
Grufdrift	3	75	1	25	—	—	—	—	4	100
Annan brytn.- o. upptagn.ind.	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Närings- o. njutningsämnesind.	4	50	2	25	2	25	—	—	8	100
Textilindustri	1	33 $\frac{1}{3}$	1	33 $\frac{1}{3}$	—	—	1	33 $\frac{1}{3}$	3	100
Beklädnadsindustri	6	35	3	18	8	47	—	—	17	100
Läder-, hår- och gummivaruind.	1	20	1	20	2	40	1	20	5	100
Trävaruindustri	12	39	6	19	12	39	1	3	31	100
Trämasse- och pappersindustri	4	100	—	—	—	—	—	—	4	100
Grafisk industri	2	50	2	50	—	—	—	—	4	100
Malmförädlingsindustri	2	67	1	33	—	—	—	—	3	100
Metallindustri	1	33	—	—	2	67	—	—	3	100
Maskin- och skeppsbyggnadsind.	1	25	2	50	—	—	1	25	4	100
Jord- och stenindustri	4	40	2	20	3	30	1	10	10	100
Kemisk-teknisk industri	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Byggnadsindustri	12	45	11	40	4	15	—	—	27	100
Landtransport	—	—	—	—	1	100	—	—	1	100
Samtliga näringsgrupper (stor- strejken)	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Summa	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Som synes hafva arbetarne varit arbetsgifvarne öfverlägsna endast inom maskin- och skeppsbyggnadsindustri. Inom skogsbruk, textilindustri, läder-, hår- och gummivaruindustri, grafisk industri samt byggnadsindustri hafva parterna varit ungefär jämnstarka efter konflikternas antal räknadt. Inom samtliga öfriga i tab. litt. N upptagna näringsgrupper hafva arbetsgifvarne segrat i det största antalet konflikter, särskildt inom grupperna jordbruk, grufdrift samt trämasse- och pappersindustri.

Orsaker och resultat. Tab. litt. O innehåller en sammanställning af arbetsinställelsernas orsaker och resultat. Inom hvarje orsaksgrupp angifves antalet arbetsinställelser, som afslutats resp. på arbetsgifvarnes villkor, enligt arbetarnes fordringar, genom kompromiss eller med okänt resultat, jämte antalet af de olika resultaten berörda arbetare.

Tab. litt. O. Sammanställning af arbetsinställelsernas orsaker och resultat.

Orsaker.	R e s u l t a t.												Summa.	
	Arbets- gifvarnes villkor.		Arbetarnes fordringar.		Kompromiss.						Okänt.			
					I hufvud- sak a-g:s villkor.		I hufvud- sak arb:nes fordringar.		Med lika eftergifter.					
	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.
Löneförhöjning . .	18	2,097	7	167	5	527	2	255	15	1,576	2	—	49	4,622
Lönesänkning . . .	7	1,217	7	274	—	—	1	125	4	300	—	—	19	1,916
Andra lönefrågor . .	11	27,345	9	426	1	1,000	—	—	6	4,743	3	32	30	33,546
Föreningsrätten . .	2	37	1	29	—	—	—	—	—	—	—	—	3	66
Kollektivt aftal . .	4	455	2	110	—	—	—	—	1	25	1	900	8	1,490
Andra organisations- spörsmål	2	22	3	39	—	—	—	—	—	—	—	—	5	61
Arbetstiden	2	26	2	98	—	—	—	—	1	46	—	—	5	170
Personliga förhållan- den	1	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33
Arbetares antagande och afskedande . .	5	216	1	75	—	—	—	—	—	—	—	—	6	291
Arbetets anordning .	4	261	1	140	—	—	—	—	1	84	—	—	6	485
Tolkning af aftal . .	3	19,560	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	4	19,571
Andra orsaker . . .	2	239,498	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	239,498
Summa	61	290,767	33	1,358	6	1,527	3	380	29	6,785	6	932	138	301,749

Af de 49 arbetsinställelser, som förorsakades af arbetarnes begäran om *löneförhöjning* och som omfattade 4,622 arbetare, afslutades nära hälften eller 22, berörande något mer än hälften af här ifrågasvarande arbetare, genom kompromiss, och kompromissen har i öfvervägande antalet fall betecknat ungefär lika stora eftergifter å ömsidor. I öfrigt hafva emellertid arbetsgifvarne varit de ojämförligt mest framgångsrika, i det att 18 konflikter afslutats på deras villkor, medan endast 7 ledt till seger för arbetarne; antalet däraf berörda arbetare var resp. 2,097 och 167.

Emellertid torde böra påpekas, att de löneförhöjningskonflikter, som afslutas genom kompromiss, ofta kunna innebära en ej oväsentlig framgång för arbetarne.

Lönesänkningsskonflikterna hafva däremot utfallit ungefär lika för arbetsgifvare och arbetare, räknadt efter konflikternas antal. Däremot har antalet berörda arbetare varit mer än fyrdubbelt större i de konflikter, i hvilka arbetsgifvarne hemburit segern, än i dem, som afslutats enligt arbetarnes fordringar. Kompromisserna hafva här varit af relativt mindre betydelse. Vid dylika konflikter under föregående redogörelseår (1903—1908) hafva arbetarne städse varit de ojämförligt starkare.

Vid »andra lönefrågor» hafva arbetsgifvarne i 11 fall genomdrifvit sina fordringar, arbetarne i 9; antalet berörda arbetare var resp. 27,345 och 426. 7 hithörande konflikter, berörande 5,743 arbetare, hafva lösts genom kompromiss.

Beträffande samtliga konflikter angående *organisationsspörsmål* gäller, att de voro af jämförelsevis ringa betydelse. Arbetsgifvarne voro öfverlägsna i arbetsinställelser rörande *föreningsrätten* och *kollektivafstal*, arbetarne däremot i sådana, som förorsakats af »andra *organisationsspörsmål*» (se sid. 28).

I konflikter om *arbetstiden* hafva parterna haft ungefär lika framgång. Vid konflikter rörande *personliga förhållanden*, *arbetares antagande och afskedande* samt *arbetets anordning* hafva arbetsgifvarne däremot afgjordt varit de starkare.

Konflikterna inom öfriga orsaksgupper blefvo afgjorda uteslutande till arbetsgifvarnes förmån. Nämnas må, att till konflikter rörande tolkning af afstal har, bland andra, räknats lockouten vid järnbruken, och, såsom redan omförmälts, äro storstrejken och lockouten inom textilindustrien förda under gruppen »andra orsaker».

Varaktighet och resultat. I tab. litt. P meddelas en sammanställning af arbetsinställelsernas varaktighet och resultat till belysande af, i hvad mån arbetsinställelsernas långvarighet kunnat inverka på deras utgång. Här af framgår, att med hänsyn tagen till arbetsinställelsernas antal, arbetarne varit i det närmaste jämnstarka med arbetsgifvarne i de mera kortvariga konflikterna, men att arbetsgifvarne varit öfverlägsna i de mera långvariga arbetsinställelserna. Hvad beträffar de relativt talrika konflikter, hvilkas varaktighet angifvits såsom okänd, ingå i denna grupp, såsom redan nämnts, *dels* vissa kortvariga konflikter, som afvecklats på så sätt, att arbetsgifvaren antagit nya arbetare, *dels* ock flertalet af de konflikter, som framkallade storstrejken och hvilka samtliga voro af lång varaktighet samt jämväl afslutades på arbetsgifvarnes villkor. Kompromissen framträder, som synes, mest i konflikter af medellång

Tab. litt. P. Antal arbetsinställelser och där af berörda arbetare fördelade efter konflikternas varaktighet och resultat.

Varaktighet.	R e s u l t a t.												Summa.	
	Arbets- gifvarnes villkor.		Arbetarnes fordringar.		Kompromiss.						Okändt.			
					I hufvud- sak a-g:s villkor.		I hufvud- sak arb:nes fordringar.		Med lika eftergifter.					
	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.	Arb. inst.	Arb.
Högst 7 dagar . . .	12	466	15	791	2	145	—	—	8	277	1	10	38	1,689
8— 14 „ . . .	9	1,108	7	248	2	1,187	2	210	4	649	—	—	24	3,402
15— 30 „ . . .	5	110	6	129	1	64	—	—	9	4,491	—	—	21	4,794
31— 90 „ . . .	7	220,755	4	186	1	131	1	170	5	869	—	—	18	222,111
91—180 „ . . .	3	19,132	1	4	—	—	—	—	2	453	—	—	6	19,589
Öfver 180 „ . . .	1	495	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	495
Okänd tid	24	48,701	—	—	—	—	—	—	1	46	5	922	30	49,669
Summa	61	290,767	33	1,358	6	1,527	3	380	29	6,785	6	932	138	301,749

varaktighet. Under föregående redogörelseår (1903—1908) förekom kompromiss däremot öfvervägande vid långvariga arbetsinställelser. Konflikternas absoluta och procentuella fördelning med hänsyn till varaktighet och resultat belyses närmare af följande tablå:

Antal arbetsinställelser

Varaktighet:	afslutade på arbetsgif- varnes vill- kor.		afslutade enligt arbe- tarnes ford- ringar.		afslutade genom kompro- miss.		med okändt resultat.		Summa.	
	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%	Antal.	%
Högst 7 dagar . . .	12	32	15	39	10	26	1	3	38	100
8— 14 , . . .	9	38	7	29	8	33	—	—	24	100
15— 30 , . . .	5	24	6	28	10	48	—	—	21	100
31— 90 , . . .	7	39	4	22	7	39	—	—	18	100
91—180 , . . .	3	50	1	17	2	33	—	—	6	100
Öfver 180 , . . .	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Okänd tid	24	80	—	—	1	3	5	17	30	100
Summa	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Tager man hänsyn till antalet berörda arbetare, såsom i tab. litt. P jämväl gjorts, framstå arbetsgifvarne såsom öfverlägsna inom nästan samtliga grupper.

Förändring i arbetsstyrkan genom arbetsinställelser. I och för kännedom om resultatet är slutligen äfven att taga hänsyn till förändringen i arbetsstyrkan till följd af konflikterna. För 133 arbetsinställelser under redogörelseåret föreligger upplysning, om arbetarne efter konfliktens slut återgått till samma arbetsplats eller icke. I 80 fall uppgifvas alla arbetarne hafva återgått, i 38 fall en del och i 15 fall ingen. Fördelningen af arbetsinställelserna i detta hänseende under åren 1903—1909 framgår af efterföljande öfversikt.

<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>							
	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
efter hvilkas slut alla arbetarne återgingo	90	118	110	190	155	176	80
» » » en del af » »	27	58	49	68	104	63	38
» » » inga af » »	9	25	8	22	17	34	15
ang. hvilka uppgift saknas	16	14	22	10	36	29	5
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	302	138

Anmärkningsvärdt stort är det antal konflikter under år 1909, efter hvilkas slut inga eller endast en del arbetare återgått och hvilka i så måtto haft en för arbetarne mindre gynnsam utgång (jämför nedanstående tablå). Liknande var förhållandet jämväl under år 1908, och skilja sig nu nämnda år härutinnan väsentligt från åren 1903—1907.

Om antalet fall, då nya arbetare, helt eller delvis, antagits under konflikten, lämnar följande öfversikt upplysning.

<i>Antal arbetsinställelser under åren</i>							
	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909
under hvilkas förlopp inga nya arbetare antogos	104	142	127	229	224	211	96
» » » delvis nya arbetare antogos	22	44	38	46	53	50	27
» » » fullständigt nya arbetare antogos	12	13	8	10	11	20	13
ang. hvilka uppgift saknas	4	16	16	5	24	21	2
<i>Summa</i>	142	215	189	290	312	302	138

— — — — —

6. Arbetsdagar, förlorade genom arbetsinställelser.

Den ekonomiska förlust, som förorsakas genom arbetsinställelser, är det gifvetvis omöjligt att exakt fastställa, enär flera faktorer, till hvilka därvid hänsyn borde tagas, af helt naturliga skäl undandraga sig hvarje noggrannare uppskattning. För bedömande af den förlust, arbetsinställelserna medfört, är man därför hufvudsakligen hänvisad till att söka i görligaste mån utröna antalet arbetsdagar, som genom dem gått förlorade.

En beräkning af de förlorade arbetsdagarnes antal möter emellertid stora svårigheter. Särskildt för de oorganiserade arbetarnes vidkommande saknas ofta direkt upplysning därom, och har då approximativ uppskattning måst göras på grundval af tillgängliga uppgifter om den berörda arbetsstyrkans storlek. För de organiserade arbetarne föreligga däremot i allmänhet tämligen exakta uppgifter från fackföreningarna, ofta grundade på räkenskaperna öfver understöd vid konflikter.

Hvadorstrejken och de därmed sammanhängande lockouterna beträffar, har det för utredningen härom särskildt införskaffade primärmaterial legat till grund för beräkningen af förlusten i arbetsdagar; dock hafva härvid jämväl de af Svenska arbetsgifvareföreningen under hösten 1909 verkställda räkningarna lämnat kompletterande upplysningar.

Antalet genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar har för år 1909 beräknats till 11,799,700.

Förlustens storlek i jämförelse med föregående år belyses af nedanstående öfversikt:

År.	Antal förlorade arbetsdagar.
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
1908	1,842,200
1909	11,799,700

Under år 1909 gingo, såsom nämnts, inalles c:a 11,800,000 arbetsdagar förlorade för arbetarne till följd af arbetsinställelser. Af dessa förlorade arbetsdagar kommo emellertid c:a 7,400,000 enbart påorstrejken samt c:a 3,850,000 på de med denna sammanhängande lockouterna.

På de 102 strejkerna kommo sammanlagdt 7,713,000 förlorade arbetsdagar eller i medeltal per strejk 75,618; frånsedt storstrejken åter äro de motsvarande siffrorna resp. 329,000 och 3,257. Genom de 22 lockouterna gingo tillsammans 4,052,000 arbetsdagar förlorade eller i medeltal per lockout 184,182 samt genom de 14 blandade konflikterna tillhopa 34,000 förlorade arbetsdagar eller i medeltal per blandad konflikt 2,429.

Då det torde vara af visst intresse att få konstateradt, huru de genom storstrejken och därmed sammanhängande konflikter förlorade arbetsdagarna fördela sig på de olika skedena af den stora arbetsstriden, har här för verkställt en särskild undersökning, som lämnat till resultat, att ca 0.7 mill. förlorade arbetsdagar kommo på tiden före storstrejkens utbrott den 4 augusti, ca 7.5 mill. på tiden från och med denna dag till den 6 september, då den s. k. rationella klyfningen ägde rum, samt ca 3.25 mill. förlorade arbetsdagar på tiden därefter.

Som gifvet är, har 1909 att uppvisa ett ojämförligt större antalet förlorade arbetsdagar än de förut redovisade åren (se ofvanstående tablå). Betydelsen här af framgår närmare vid sammanställning af antalet förlorade arbetsdagar med hela antalet vid fabriker, handverk och bergverk sysselsatta arbetare — 379,097 personer enligt 1908 års officiella statistik — då det visar sig, att genom arbetsinställelserna under 1909, inom dit hänförliga näringsgrupper, förlorades 11,116,900 arbetsdagar, d. v. s. i genomsnitt omkring 29.3 arbetsdagar per arbetare och år. Till jämförelse må meddelas, att motsvarande siffra för år 1908 var 4.3 samt för åren 1903—1907 i medeltal ca 2.25.

Till belysande af i hvad mån de under år 1909 förlorade arbetsdagarna fördela sig på olika näringsgrupper meddelas nedanstående öfversikt. Då emellertid, såsom ofvan nämnts, den alldeles öfvervägande delen förlorade arbetsdagar kommer på storstrejken och därmed sammanhängande konflikter, får man här af jämväl en god inblick i hvad mån dessa konflikter berört olika näringsgrupper.

Antal genom arbetsinställelser förlorade arbetsdagar.

Jordbruk	90,600	Transport	5,590,700
Skogsbruk	147,200	Grafisk industri	185,500
Grufdrift	681,400	Malmförädlingsindustri	1,130,600
Annan brytnings- och upptagnings- industri	41,000	Metallindustri	634,100
Närings- och njutningsämnesindu- stri	599,300	Maskin- o. skeppsbyggnadsindustri	872,000
Textilindustri	898,100	Jord- och stenindustri	1,033,000
Beklädnadsindustri	541,600	Kemisk-teknisk industri	353,400
Läder-, hår- och gummivaruindustri	128,800	Byggnadsindustri	1,512,700
Trävaruindustri	1,585,700	Belysning, vattenledning m. m.	47,000
Trämasse- och pappersindustri	877,000	Handel och varulager	93,000
Transport 5,590,700		Landtransport	333,700
		Sjötransport	14,000
		Summa	11,799,700

Som synes förete trävaruindustrien den högsta förlustsiffran; därefter komma byggnads-, malmförädlings- samt jord- och stenindustri i nu nämnd ordning, hvardera med öfver 1 mill. förlorade arbetsdagar. Minsta förlusten däremot anträffas inom sjötransport, annan brytnings- och upptagningsindustri, belysning och vattenledning m. m., jordbruk samt handel och varulager.

Jordbruket synes sålunda såväl absolut som särskildt med hänsyn tagen till det stora antalet inom denna näringsgrupp anställda arbetare, varit föga berördt af storstrejken.

Af än större intresse är emellertid att beräkna förlusten af arbetsdagar i förhållande till de olika näringsgruppernas produktionsförmåga, uttryckt i antalet utgjorda dagsverken. Uppgifter om antalet dagsverken föreligga senast för år 1908 i detta års officiella fabriksstatistik, men omfatta icke alla här ofvan angifna näringsgrupper. För de industrier, där dylika uppgifter finnas, meddelas de i efterföljande öfversikt jämsides med det beräknade antalet förlorade arbetsdagar. Därjämte lämnas för de olika industrierna en beräkning af antalet förlorade arbetsdagar i medeltal för år per 1,000 utgjorda dagsverken (under år 1908) äfvensom antalet förlorade arbetsdagar per år och arbetare inom industri och handverk.

Rörande de i efterföljande tablå ej upptagna näringsgrupper, beträffande hvilka tillförlitliga uppgifter icke föreligga i officiell statistik angående antalet däri anställda arbetare, kan nämnas, att, såsom jämväl torde framgå af öfversikten å föregående sida, antalet förlorade arbetsdagar i förhållande till antalet inom resp. näringsgrupp sysselsatta arbetare synes hafva varit särskildt högt inom byggnadsindustri, handel och varulager samt landtransport, men däremot tämligen lågt inom sjötransport samt, såsom redan framhållits, inom jordbruket.

Industrier.	Antal förlorade arbetsdagar under år 1909.	Antal utgjorda dagsverken under år 1908.	Antal förlorade arbetsdagar per 1,000 utgjordadagsverken under år 1908.	Antal förlorade arbetsdagar per år och arbetare inom industri och handverk.
Grufdrift	681,400	3,552,760	191.8	51.4
Annan brytnings- och upptagningsindustri	41,000	402,680	81.8	13.8
Närings- och njutningsämnesindustri	599,300	8,265,945	72.5	14.0
Textilindustri	898,100	8,674,089	103.5	28.6
Beklädnadsindustri	541,600	4,416,981	122.6	18.1
Läder-, hår- och gummivaruindustri	128,800	1,155,595	111.5	29.3
Trävaruindustri	1,585,700	13,657,344	116.1	25.3
Trämasse- och pappersindustri	877,000	6,626,267	132.3	34.1
Grafisk industri	185,500	2,659,756	69.7	20.1
Malmförädlingsindustri	1,130,600	5,170,256	218.7	32.0
Metallindustri	634,100	7,936,654	79.9	25.9
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	872,000	10,453,027	83.4	28.7
Jord- och stenindustri	1,033,000	8,696,058	118.8	28.7
Kemisk-teknisk industri	353,400	3,505,367	100.8	28.7

De uppgifter, som å de utsända frågeformulären lämnats om *förlorad arbetslön* och *till arbetarne utbetaladt understöd*, hafva icke varit tillräckligt fullständiga för att kunna läggas till grund för statistiska sammanställningar. Rörande förlorad arbetslön kan emellertid en approximativ uppskattning verkställas med ledning af uppgifterna om de förlorade arbetsdagarnes antal och på grundval af hvad man känner om den genomsnittliga inkomsten för arbetarne. Som nyss omnämnts, har antalet genom konflikter förlorade arbetsdagar under redogörelseåret utgjort 11,799,700, och under förutsättning af en genomsnittlig dagsinkomst per arbetare af 3·50 kr. — ett belopp, som med all säkerhet icke är för högt beräknadt — skulle alltså arbetarnes löneförlust genom 1909 års konflikter hafva uppgått till c:a 41,000,000 kr. I fråga om utbetaladt understöd hafva för åren 1903—1908 uppgifter varit att tillgå i den berättelse öfver Landsorganisationens verksamhet, som Landssekreterariatet årligen förelägger representantskapet. Beträffande år 1909 hafva emellertid dylika uppgifter lämnats från Landssekreterariatet direkt. På grundval häraf är uppgjord följande sammanställning af svenska fackorganisationers utgifter för strejker och lockouter under åren 1903—1909 kr.

	Kr.
1903	600,390·98
1904	683,232·67
1905	3,459,284·11
1906	840,476·51
1907	851,101·89
1908	2,903,007·83
1909	7,710,007·00

Dessa summor innefatta dels Landsorganisationens egna — för år 1909 3,064,555 kr. — dels de till densamma anslutna fackförbundens — för år 1909 4,146,338 kr. — utgifter för strejker och lockouter, jämte motsvarande siffror för vissa utom Landsorganisationen stående fackförbund, där sådana uppgifter varit att tillgå. Dessa sistnämnda förbunds konfliktutgifter uppgå sammanlagdt för åren 1903—1909 till 588,651·93 kr., däraf enbart för år 1909 till 469,114 kr. Uti ofvannämnda belopp ingå dessutom Svenska arbetareförbundets strejkunderstöd till förbundets medlemmar under resp. år, uppgående sammanlagdt till nära 100,000 kr., däraf enbart under år 1909 till c:a 30,000 kr.

Af Landsorganisationens egna stridsutgifter för år 1909 utbetalades c:a 1,800,000 kr. till anslutna fackförbund samt c:a 1,250,000 kr. till de underorstrejken på olika orter tillsatta strejkskotten. Någon specifikation öfver de till hvarje särskildt fack-

förbund lämnade understöden har icke kunnat erhållas, men torde i allt fall de industrier, inom hvilka Svenska arbetsgifvareföreningen förklarat lockout, dragit de ojämförligt största stridskostnaderna.

Ofvanstående siffror måste emellertid anses för låga och icke fullständigt representera svenska fackorganisationers utgifter för arbetskonflikter, särskildt hvad beträffar år 1909. Uti dessa belopp ingå nämligen i regel icke de af vederbörande fackföreningar samlade strejkfonder, hvilka säkerligen under storstrejken togos ganska hårdt i anspråk. Om dessa kassors storlek föreligga inga uppgifter, men hafva desamma veterligen understundom uppgått till ganska afsevärda belopp.

För de anförda utgifternas bestridande hafva Landsorganisationen och fackförbunden att tillgå dels fonder, som bildas af ordinarie kontingenter från fackföreningarnas medlemmar, dels vid större konflikter extra uttaxeringar.

Därtill komma frivilliga bidrag från andra organisationer, från enskilda gifvare och från utlandet och uppgingo dessa bidrag under redogörelseåret till den afsevärda summan af 2,662,232·38 kr., hvaraf 237,630 kr. från Sverige samt 2,424,602·38 kr. från utlandet. Af sistnämnda belopp erhöles, bland annat, 1,163,720·06 kr. från Tyskland, 484,525·71 kr. från Danmark, 384,317 kr. från Norge samt 174,252·92 kr. från Nordamerikas förenta stater. Konfliktunderstöden från utlandet under åren 1903—1909 hafva uppgått till:

	Kr.
1903	7,120·00
1904	—
1905	238,466·74
1906	—
1907	443·45
1908	29,110·54
1909	2,424,602·38

7. Aftalsbrott vid arbetsinstituteelser.¹

De uppgifter, som å de besvarade frågeformulären förelegat om aftals- och kontraktsbrott vid arbetsinstituteelser, hafva ofta varit antingen bristfälliga eller hvarandra motsägende, och uti många fall har af dessa uppgifter icke kunnat dragas någon bestämd slut-

¹ I förevarande undersökning hafva aftalsbrotten i samband med de stora lockouterna och storstrejken helt utelämnats. Beträffande dessa hänvisas till den särskilda utredning, som finnes meddelad i Arbetsstatistik A: 9.

sats om aftalsbrotts förekomst. Medan sålunda vid 36 arbetsinställelser beskyllningar framställes af parterna i detta hänseende, däraf i 21 fall af arbetsgifvarne mot arbetarne, i 9 fall af arbetarne mot arbetsgifvarne och i 6 fall af bägge parterna, föreligger vid endast 5 arbetsinställelser erkännande af aftalsbrott från vederbörande part, i samtliga fall arbetareparten.

Vid den särskilda utredning, som det under sådana förhållanden synts vara af intresse att verkställa, har man enligt tillgängliga uppgifter (frågeformulär, aftal, protokoll, tidningsnotiser m. m.) kunnat konstatera aftalsbrott under år 1909 i tillsammans 17 fall, begångna i 6 fall af arbetsgifvare och i 11 fall af arbetarne; härvid äro, såsom i not angifves, storstrejken och därmed sammanhängande lockouter icke medräknade.

Af dessa aftalsbrott hafva 3 begåtts mot *personliga aftal* och de öfriga 14 mot *kollektivafstal*.

Bland de 3 fall, då *personliga aftal* brutits, märkes särskildt 1 fall af brott mot tjänstehjonsaftal enligt legostadgan, i hvilket fall arbetarne voro den aftalsbrytande parten.

Beträffande öfriga *personliga aftal* har befintligheten af aftalsbrott undersökts endast för de tillfällen, då *skriftliga* kontrakt funnits upprättade, och har af undersökningen framgått, att arbetarne i 2 fall brutit mot bestämmelserna i dylika aftal.

Vida mer betydande, såväl med hänsyn till hela antalet som med hänsyn till hvarje särskildt fall, hafva brotten mot *kollektivafstal* varit.

I allmänhet kunna brott mot dylika aftal fördelas på tvänne hufvudgrupper, nämligen dels sådana, då *under arbetets fortgång* någondera parten handlar i uppenbar strid mot aftalets bestämmelser, och dels sådana, då brottet är förenadt med *arbetsinställelse*. Inom den senare gruppen kunna åter särskiljas de fall, då arbetet nedlägges *för genomdrifvande af förändrade aftalsvillkor*, samt de fall, då *i och genom arbetets nedläggande* från någondera sidan brott sker mot sådana bestämmelser, som afse förekommande af plötslig arbetsnedläggelse.

Inom den första hufvudgruppen, d. v. s. vid aftalsbrott under arbetets fortgång, är vanligen den enskilde arbetsgifvaren resp. den enskilda arbetsstyrkan i första hand aftalsbrytande (arbetsgifvaren utbetalar icke intjänt aflöning till fullo eller på därför bestämd dag, arbetarne iakttaga icke bestämmelser om arbetstidens längd o. s. v.). Detta slags aftalsbrott komma här till behandling endast i de fall, då såsom följd af aftalsbrottet från den ena partens sida och såsom försvarsgärd däremot arbetsnedläggelse företages af den andra parten.

Tab. litt. Q. Kollektivaftalsbrottens fördelning på olika näringsgrupper efter aftalets bestämmelser.¹

Näringsgrupper.	Brott mot kollektivaftalets bestämmelser rörande								Summa.	
	arbetslön.	arbetarens antagande och afskedande.	förhandling, förlikning och skiljedom.	förbud mot arbetsinställelse.						
					A.-g.	A.	A.-g.	A.	A.-g.	A.
Jordbruk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogsbruk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grufdrift	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Närings- och njutningsämnesindustri . .	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1
Textilindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beklädnadsindustri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Läder-, hår- och gummivaruindustri . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trävaruindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Trämasse- och pappersindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Grafisk industri	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Malmförädlingsindustri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Metallindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri . .	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Jord- och stenindustri	1	—	—	—	1	1	—	—	2	1
Kemisk-teknisk industri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Byggnadsindustri	2	1	—	—	—	1	—	1	2	3
Belysning, vattenledning m. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Handel och varulager	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Landtransport	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjötransport	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hotell-, kafé- och restaurantrörelse . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrupper	3	2	1	—	2	4	—	2	6	8

Inom den andra hufvudgruppen, där, såsom ofvan nämnts, själfva arbetsnedläggelsen — med eller utan kraf på förändrade aftalsvillkor — konstituerar aftalsbrottet, bör man urskilja de fall, där rättskränkningen begås, icke af den aftalsslutande parten, utan af enskild arbetsgifvare eller enskilda arbetare, anslutna till organisation, som undertecknat aftalet. Afven i sistnämnda fall torde aftalsbrott böra anses föreligga, då ju den enskilde arbetsgifvaren resp. arbetsstyrkan, så länge de tillhöra organisationen, fränhändt sig

¹ Se not 1 & sid. 46.

rättigheten att uppträda på egen hand i frågor fallande inom aftalets giltighetssfär. Huruvida åter arbetsnedläggelse med här ofvan beskrifna påföljd skall anses föreligga, är gifvetvis beroende på den definition, begreppet arbetsnedläggelse erhåller.

I efterföljande beskrifning öfver kollektivaftalsbrotten äro därför medtagna såväl brott från de formellt aftalsslutande parternas sida som äfven dylika från enskilda medlemmar af den aftalsslutande organisationen.

Bland de 14 fall af kollektivaftalsbrott, som antecknats för år 1909, hafva 6 begåtts af arbetsgifvare och 8 af arbetare.

Fördelningen af dessa fall efter de aftalsbestämmelser, mot hvilka brott skett, äfvensom efter deras förekomst inom olika näringsgrupper, framgår af tab. litt. Q.

Som synes har halfva antalet af arbetsgifvarne begångna aftalsbrott gällt lönebestämmelser, medan arbetarnes förseelser i öfvervägande grad falla på bestämmelser om tvisters behandling och om arbetets oafbrutna fortgång. Under år 1909 har i endast 1 fall — hvad gäller här behandlade konflikter — konstaterats brott mot kollektivaftals bestämmelse om arbetares antagande och afskedande, medan i intet fall brott skett mot aftalad uppsägningstid.

Bland olika näringsgrupper märkes särskildt byggnadsindustrien med ett relativt stort antal aftalsbrott.

Af största intresse är den frågan, huruvida *organisationen* eller *enskild* arbetsgifvare resp. arbetaregrupp är att anse såsom aftalsbrytare. Såsom redan är antydtt, kunna enskilda medlemmar af en organisation uppträda såsom aftalsbrytare, utan att vederbörande organisation kan anses därtill hafva medverkat. Sålunda har konstaterats, att arbetareorganisation i 1 fall har gjort dig skyldig till aftalsbrott. I samtliga öfriga fall hafva enskilda arbetsgifvare eller enskilda arbetaregrupper uppträdt såsom aftalsbrytare.

8. Förhandling, medling och skiljedom.

Rörande frågan om förekomsten af förhandlingar före arbetsinställelses utbrott föreligga uppgifter för ej mindre än 136 af samtliga 138 arbetskonflikter under året. Af dessa framgår, att 114 arbetsinställelser föregåtts af förhandlingar parterna emellan, under det att dylika icke ägt rum i endast 22 fall.

I ofvannämnda 114 fall torde emellertid ingå flere sådana, där förhandling i egentlig mening icke ägt rum, i det att arbetarne

endast inlämnat en framställning om ändring i arbetsvillkoren, hvar på arbetsgifvaren svarat med omedelbart afslag. Sistnämnda fall torde dock kunna räknas såsom »förhandling» i den mening, att motparten därigenom blifvit varskodd om arbetsnedläggelsens etablerande.

Om förhandlingar vid arbetskonfliktens slut gifva de lämnade svaren icke alltid nöjaktig upplysning. Frågeformulären hafva nämligen innehållit direkt förfrågan endast om skiljedom eller medling af utomstående förekommit, men däremot icke om öfriga förhandlingsformer vid arbetskonflikters biläggande, såsom underhandlingar mellan parternas organisationer, särskilda förhandlingskommittéer m. m. I de flesta fall hafva dock meddelanden lämnats om sättet för konfliktens biläggande, ehuru icke så fullständigt och exakt, att de lämnade uppgifterna kunnat göras till föremål för en närmare statistisk behandling.

Det vanliga förfaringssättet vid arbetskonflikters avslutande har varit *underhandling mellan parterna*, direkt eller genom delegerade; i de flesta fallen hafva dessa parter utgjorts af arbetsgifvaren och delegerade för fackförbundets afdelning på platsen (fackföreningen). Ofta hafva därvid arbetsgifvaren och fackföreningens delegerade biträdts af representanter från vederbörande arbetsgivarförening — där sådan funnits — resp. fackförbund. Faktiskt hafva underhandlingarna — åtminstone vid mera betydande konflikter — kommit att föras mellan representanter för vederbörande *arbetsgivarförening* och *fackförbund* äfvensom för Landssekreteriatet.

Vid alla större konflikter komma sålunda representanter från vederbörande *centralorganisationer* allt oftare att medverka.

Förliknings- och skiljenämnder för tvistefrågornas lösning hafva ock någon gång kommit till användning.¹

¹ Såsom *förlikningsnämnd* plägar man beteckna en delegation af sakkunnige, vanligen vald af de tvistande parterna själfva samt med eller utan opartisk ordförande. Denna nämnd har antingen att genom enhälligt beslut med för parterna bindande verkan afgöra tvisten eller ock att endast uppgöra förlikningsförslag, som för att blifva bindande måste af parterna godkännas; ordförandens åliggande i en förlikningsnämnd är inskränkt till att leda förhandlingarna och framställa medlingsförslag.

En *skiljenämnd* åter har till uppgift att med för parterna bindande verkan afkunnat dom i en tvist. Denna nämnd består af bisittare, till lika antal utsedda af parterna, hvilka bisittare vanligen äro tagna ur deras egen krets, men understundom utgöras af utomstående personer. Uti en skiljenämnd bör en opartisk person fungera som ordförande, och utses denne af parternas bisittare i nämnden eller ock direkt af organisationerna. Om enighet ej ernås vid ordförandevallet, plägar anmodan riktas än till Konungens Befallningshafvande än till annan myndighetsperson att utse ordföranden. Som skiljedom gäller det beslut, hvarom de flesta förena sig eller ock af ordföranden fastställt medlingsförslag.

Emellertid är skillnaden mellan nu beskrifna olika slags nämnder icke fullt bestämd. En förlikningsnämnd kan exempelvis få karaktär af förhandlingsnämnd, när densamma endast har att uppgöra förlikningsförslag, som sedan måste af parterna godkännas. En förlikningsnämnd åter, som äger träffa afgörande med för parterna bindande verkan, kan, om enighet mellan bisittarne ej ernås, konstituera sig såsom skiljenämnd och meddela skiljedom. (Jfr härom Elmquist »Medling och skiljedom i arbetstvister» i Social Handbok, utgifven af G. H. von Koch, sid. 224 ff.)

Under år 1909 har sålunda skiljenämnd konstituerats för biläggande af arbetskonflikter i följande fall:

I enlighet med riksafsalets inom byggnadsindustrien bestämmelser hänsköts tvisten till den permanenta skiljenämnden inom denna industri (4 ledamöter, af hvilka hvardera sidan utser 2, samt en opartisk ordförande). Skiljedomen innehöll dels, att arbetarne genom sin blockadförklaring begått aftalsbrott, dels i själfva tvistefrågan ett godkännande af arbetsgifvarens kraf.

Konflikt
n:r 113.

Skiljenämnden bestod af 5 ledamöter, af hvilka 2 utsågos af hvardera parten samt den femte af de sålunda utsedda. Skiljedomen innehöll, jämte ett konstaterande af att aftalsbrott blifvit begånget från båda parternas sida, ett godkännande af arbetarnes fordringar i hufvudsak.

n:r 138.

Antalet fall, då vid arbetsinställelses biläggande skiljedom kommit till användning, är således ganska ringa eller under år 1909 endast 2.¹ I allmänhet torde detta hafva sin förklaring uti parternas ovillighet att i rena intressetvister, hvilka gifvetvis utgöra det öfvervägande flertalet, underkasta sig skiljedom af utomstående.

Vid 21 arbetskonflikter under år 1909 hafva *statens förlikningsmän* medverkat till tvistens lösning. Härvid medräknas emellertid endast de fall, då förlikningsmannen direkt bidragit till konfliktens biläggande, men icke de fall, då han endast sammanfört parterna till förhandling eller medverkat på något tidigare stadium af förhandlingarna utan att taga del i deras slutförande.

Bland annat medverkade förlikningsmannainstitutionen vid försöken att åstadkomma uppgörelse i storstrejken och de i samband därmed pågående lockouterna.

Genom beslut den 12 september uppdrog Kungl. Maj:t åt förlikningsmannen i 1:sta distriktet stadsnotarien A. Cederborg att med biträde af förlikningsmännen i 4:de, 5:te och 6:te distrikten, ledamoten af Riksdagens Andra kammare K. G. Karlsson, advokaten friherre G. Djurklou samt ledamoten af Riksdagens Andra kammare S. H. Kvarnzelius söka medla i tvisterna mellan Svenska arbetsgivarföreningen och Landsorganisationen. Uppdraget innefattade icke endast medling i de ursprungliga tvistefrågorna utan afsåg äfven att »om möjligt åvägbringa en sådan öfverenskommelse mellan ifrågasvarande båda organisationer, att störande afbrott i arbetets gång genom arbetsinställelser må i görligaste mån för framtiden kunna förebyggas». Inför de särskildt förordnade förlikningsmännen ägde vid tvänne tillfällen (14—28 september samt 4—13 november) sammanträden rum, utan att likväl uppgörelse kunde ernås. För en närmare kännedom häraf hänvisas till den särskilda redogörelsen för lockouterna och storstrejken i Sverige år 1909 (Arbetsstatistik A: 9).

¹ Uppmärksammas bör, att här endast är fråga om, när skiljedomsförfarande kommit till användning för att bilägga en utbruten, öppen konflikt, men däremot icke om den relativt vanligare förekomsten af dylikt förfarande för att slita tvister mellan arbetsgivarer och arbetare, och där störande afbrott i arbetet ej ägt rum.

9. Arbetsinställelser vid statens och kommuners arbeten m. m.

Af intresse torde vara att särskildt notera de arbetsinställelser, som inträffat vid statens, kommuners och andra offentliga arbeten, hufvudsakligen vid kommunikationsverk samt gas-, elektricitets-, vattenlednings- och renhållningsverk o. d. För såvidt som arbetets plötsliga upphörande är förenadt med någon fara för samhället eller öfver hufvud taget med stora olägenheter, plägar man ock benämna dylika arbetsinställelser »allmänfarliga». Emellertid är det ytterst vanskligt att i hvarje fall afgöra, om en arbetskonflikt är »allmänfarlig» eller icke, och gränsen mellan det förra och senare slaget af arbetsinställelser måste i viss mån dragas godtyckligt. Nedanstående förteckning omfattar arbetsinställelser under år 1909 vid statens eller kommuners arbeten samt vid andra inrättningar af mera offentlig karaktär, där driften är upplåten åt enskilda genom koncession eller dylikt.

<i>Konflikt</i>	Strejk af järnvägsbyggnadsarbetare vid statsbanan Älfsjö—Liljeholmen ^{11/1} — ^{8/3} ,
<i>n:r 8.</i>	omfattande 46 arbetare, afslutad genom kompromiss.
<i>n:r 103.</i>	Strejk af linjearbetare vid K. Telegrafverket ^{19/6} — ^{5/8} , afslutad på arbetsgifvarens villkor.
<i>n:r 119.</i>	Lockout inom Svenska väg- och vattenbyggarnes arbetsgifvareförbund den 12 juli, omfattande c:a 1,900 arbetare, delvis berörande järnvägsbyggnader, afslutad på arbetsgifvarens villkor.
<i>n:r 120.</i>	Strejk af järnvägsbyggnadsarbetare vid Löfbäcken, påbörjad den 12 juli; nya arbetare antogos.
<i>n:r 129.</i>	Storstrejken ^{4/8} — ^{6/9} .

Frånsedt storstrejken, berörde ifrågavarande konflikter i 2 fall staten (järnvägs- och telegraflinjebyggnad).

Résumé.

D'après les renseignements parvenus à l'office du travail, il y a eu en Suède 138 conflits avec suspension de travail (grèves et lock-outs) pendant l'année 1909. Le tableau ci-dessous fait ressortir la répartition des grèves et des lock-outs en comparaison avec les années précédentes, ainsi que le nombre des patrons et des ouvriers atteints.

Années.	Grèves.			Lock-outs.			Conflits de caractère divers.			Totaux.		
	Nombre des grèves.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des lock-outs.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des conflits.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.	Nombre des conflits avec cessation de travail.	Nombre des patrons atteints.	Nombre des ouvriers atteints.
1903	109	256	5,970	16	96	982	17	126	17,619	142	478	24,571
1904	169	383	8,299	12	62	1,218	34	153	2,731	215	598	12,248
1905	152	325	13,186	12	12	456	25	510	19,264	189	847	32,906
1906	239	668	15,050	8	12	560	43	49	3,045	290	729	18,655
1907	243	498	11,278	23	37	5,669	46	283	6,593	312	818	23,540
1908	229	473	17,187	38	125	2,672	35	826	20,498	302	1,424	40,357
1909	102	7,707	229,248	22	451	71,364	14	30	1,137	138	8,188	301,749

En 1909, le nombre des conflits avec suspension de travail a donc été moindre que pendant les années antérieures (1903—1908) pour lesquelles il existe des statistiques officielles; mais, par contre, l'étendue de ces conflits, au point de vue du nombre des patrons et des ouvriers atteints, a été considérablement plus grande que les années précédentes. Naturellement les chiffres élevés de 1909 doivent être attribués avant tout à la grève générale qui, à elle seule, compte pour avoir embrassé 7,500 patrons et environ 220,000 ouvriers. Mais, indépendamment de la grève générale, le nombre des ouvriers atteints par les conflits a été bien plus élevé cette année que les années précédentes. Cela est imputable surtout aux lock-outs déclarés par le Syndicat des patrons suédois, lesquels furent d'ailleurs la cause directe de l'explosion de la grève générale.

Le nombre moyen des ouvriers impliqués dans chaque grève a été de 2,248, la grève générale comprise, et, celle-ci mise à part, de 90 seulement, dans chaque lock-out de 3,244, et dans chaque conflit de caractère mixte, indéterminé ou non indiqué, de 81. Le nombre des patrons atteints par chaque grève a été, en comptant la grève générale, de 76 et, sans compter la grève générale, de 2 seulement; par chaque lock-out, de 21; et, par chaque conflit de caractère mixte, de 2. En moyenne, les lock-outs ont donc eu une étendue beaucoup plus considérable que les grèves et les conflits divers.

Quant au nombre moyen des patrons atteints par chaque conflit en général, grève générale mise à part, il a été également plus élevé que pendant les années précédentes. Tandis qu'il se chiffrait par 3 en 1903 et 1904, 4·5 en 1905, 2·5 en 1906 et 1907, et 4·7 en 1908, il s'est élevé à 5 en 1909, sans compter la grève générale. (Celle-ci comprise, le chiffre correspondant monte à 59·3).

Un peu plus d'un tiers, soit 38 % des conflits ayant entraîné une suspension de travail, ont atteint au plus 25 ouvriers. L'année précédente, par contre, ces conflits très limités figuraient environ pour la moitié.

Si l'on compare le nombre total des ouvriers atteints au nombre total des conflits, en exceptant la grève générale, on obtient comme moyenne par conflit 595 ouvriers en 1909, et ce chiffre est presque 3 fois $\frac{1}{2}$ plus élevé

que le plus fort des chiffres correspondants pendant la période 1903—1908. (La grève générale comprise, la moyenne par conflit s'élève à 2,186 ouvriers).

Répartition par groupes d'industries des conflits ayant entraîné une suspension de travail. On a constaté une augmentation relative des conflits avec cessation de travail pendant l'année 1909 comparée avec les années 1903—1908, dans les exploitations forestières, l'industrie des vêtements, l'industrie du bois et les industries graphiques. Une diminution par contre s'est produite dans les industries en métaux, les industries de la céramique, de la verrerie et de la pierre, le commerce et les transports par terre.

Si l'on compare le nombre des ouvriers atteints par les conflits dans chaque groupe d'industries, et le nombre total des ouvriers employés respectivement dans les mêmes groupes d'après les statistiques officielles de 1908, il résulte que les conflits avec suspension de travail ont eu la plus grande extension dans les exploitations minières, les industries des articles en cuir, en cheveu, et en caoutchouc, ainsi que dans les industries chimiques avec respectivement 83·2, 82·6 et 79·4 d'ouvriers directement atteints sur 100 ouvriers employés. Les conflits les plus limités se sont produits dans les industries des denrées alimentaires et des articles de consommation de luxe.

Les groupes d'industries les plus éprouvés en proportion de leur importance avaient été, en 1908, l'industrie des vêtements, les industries des articles en cuir, en cheveu, et en caoutchouc, ainsi que les industries du papier et de la pâte de bois, avec respectivement 15·5, 13·8 et 9·2 % d'ouvriers atteints par les conflits.

Causes des conflits. Le nombre des conflits provoqués par des demandes d'augmentation de salaire a diminué en 1909, au point de vue absolu aussi bien qu'au point de vue relatif, et cela est sans doute la conséquence de la dépression économique dont a souffert l'industrie durant l'année en question. On peut également considérer comme une conséquence de cet état de choses l'augmentation relativement importante des conflits pour cause de diminution de salaires. Plus nombreux sont aussi ceux soulevés par d'autres questions de salaires. Il est vrai qu'on a ramené à cette catégorie, dans certains cas douteux, les conflits sur la forme du salaire, c. a. d. sur le salaire à la tâche ou le salaire au temps, lesquels impliquaient en réalité une augmentation ou une diminution de salaire. Pour le reste, il est à remarquer que les conflits à propos de l'organisation du travail présentent, en proportion, une augmentation considérable mais que, par contre, sur les questions de réintégration ou de renvoi d'ouvriers, il y a une diminution sensible.

Durée des conflits. Un peu plus d'un quart des conflits ont duré moins d'une semaine, et 60 % de la totalité moins d'un mois. La durée de 30 conflits est inconnue, mais il y a lieu de penser que dans l'ensemble elle n'a pas été longue.

En comparaison avec les années 1903—1908, le nombre des conflits qui ont duré plus de 3 mois, paraît avoir été moindre, en proportion, pendant l'année 1909, soit 5 % contre 7 % antérieurement.

Si l'on compte la grève générale qui a duré 33 jours, les $\frac{4}{5}$ environ du nombre total des ouvriers impliqués dans des conflits ont subi des interruptions de travail d'une durée inférieure à 3 mois. Par contre, si on laisse de côté la grève générale, un nombre d'ouvriers relativement beaucoup plus élevé que précédemment ont été atteints par des conflits de longue durée (supérieure à 3 mois), soit environ 85 % de tous les ouvriers impliqués dans des conflits, contre seulement 35 % environ durant les années 1903—1908.

Résultats principaux. Le tableau ci-dessous permet de comparer les résultats principaux des conflits pendant la période 1903—1909.

Années.	Nombre des conflits									
	terminés en faveur des patrons.		terminés en faveur des ouvriers.		terminés par transac- tion.		avec résul- tat inconnu.		Total.	
	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.
1903	37	26	45	32	47	33	13	9	142	100
1904	63	29	68	32	73	34	11	5	215	100
1905	47	25	71	38	53	28	18	9	189	100
1906	73	25	116	40	90	31	11	4	290	100
1907	70	22	93	30	126	40	23	8	312	100
1908	94	31	80	27	115	38	13	4	302	100
1909	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Ce tableau accuse, dans la dernière année, une augmentation sensible de la proportion des victoires patronales, tandis que les succès des ouvriers ont diminué. Déjà en 1907 on constatait une diminution des victoires ouvrières par rapport à l'année précédente, et en 1908 les patrons l'emportaient de beaucoup sur les ouvriers. La dernière année, le développement a continué dans le même sens. En 1909, la proportion des victoires patronales a donc été sensiblement plus forte, tandis que le nombre des victoires ouvrières est descendu au-dessous du plus bas chiffre des années précédentes. Quant à la proportion des transactions, elle est en baisse par rapport à la moyenne des années 1903—1908 et spécialement par rapport à l'année 1908.

Dans l'ensemble, on peut dire que la supériorité des ouvriers dans les conflits, qui s'était nettement manifestée durant la période 1903—1907, s'est changée en infériorité pendant l'année 1908 et davantage encore en 1909. Si l'on regarde surtout au nombre des ouvriers atteints par les différents résultats, la victoire des patrons s'affirme éclatante. 96 % des ouvriers impliqués dans les conflits ont dû accepter les conditions des patrons. La grève générale et les lock-outs connexes, comme on a dû le remarquer déjà d'après les chiffres, donnés plus haut, sont considérés comme s'étant terminés à l'avantage des patrons. Ce changement dans les résultats des conflits est certainement une conséquence des mauvaises conditions économiques de l'année 1909 autant que du puissant développement des organisations patronales.

Etendue et résultats des conflits. En rapprochant les résultats des conflits du nombre des ouvriers atteints, il apparaît que les patrons l'ont emporté sur les ouvriers dans tous les groupes de conflits, à l'exception pourtant des conflits moyens — embrassant de 51 à 100 ouvriers — dans la plupart desquels ceux-ci ont eu le dessus. La victoire des patrons pourtant a été surtout fréquente dans les conflits les plus importants, constatation qui s'appliquerait également aux années 1907 et 1908 quoiqu'à un moindre degré que pour l'année 1909. Quant aux transactions, elles sont surtout intervenues dans les grands et les moyens conflits.

Influence des organisations sur les résultats. Les chiffres ci-dessous montrent dans quelle mesure les résultats ont dépendu des organisations patronales.

L'influence des organisations patronales sur les résultats se révèle par une proportion plus grande de succès pour les patrons, lorsque ceux-ci étaient syndiqués, soit 54 % de victoires à leur actif, contre 13 % seulement à l'actif

des ouvriers. Avec les patrons non syndiqués, par contre, on n'enregistre que 36 % de résultats à leur avantage, contre 31 % à l'avantage des ouvriers.

	Nombre des conflits									
	terminés en faveur des patrons.		terminés en faveur des ouvriers.		terminés par transaction.		sans résultat connu.		Totaux.	
	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.	Nombre.	%.
Avec des patrons syndiqués ou en partie syndiqués	36	54	9	13	20	30	2	3	67	100
Avec des patrons non syndiqués	18	36	15	31	15	31	1	2	49	100
Sans indication d'organisation	7	31	9	41	3	14	3	14	22	100
Total des conflits	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Causes et résultats. Le tableau ci-dessous fait ressortir les résultats des conflits classés suivant leurs causes.

Causes principales.	Nombre des conflits								Totaux.	
	terminés en faveur des patrons.		terminés en faveur des ouvriers.		terminés par transaction.		avec résultat inconnu.			
	Nom- bre.	%.	Nom- bre.	%.	Nom- bre.	%.	Nom- bre.	%.	Nom- bre.	%.
Augmentation de salaire	18	37	7	14	22	45	2	4	49	100
Diminution de salaire	7	37	7	37	5	26	—	—	19	100
Autres questions de salaire	11	37	9	30	7	23	3	10	30	100
Liberté syndicale	2	67	1	33	—	—	—	—	3	100
Demande de contrat collectif	4	50	2	25	1	13	1	12	8	100
Autres questions syndicales	2	40	3	60	—	—	—	—	5	100
Questions personnelles	1	100	—	—	—	—	—	—	1	100
Heures de travail	2	40	2	40	1	20	—	—	5	100
Réintégration et renvoi d'ouvriers	5	83	1	17	—	—	—	—	6	100
Organisation du travail	4	67	1	17	1	16	—	—	6	100
Interprétation de contrats	3	75	—	—	1	25	—	—	4	100
Causes diverses	2	100	—	—	—	—	—	—	2	100
Total	61	44	33	24	38	28	6	4	138	100

Dans les conflits à propos d'augmentations de salaire, d'autres questions de salaires, de liberté syndicale, de demandes de contrat collectif, de questions personnelles, de réintégration et de renvoi d'ouvriers, d'organisation du travail, ce sont les patrons qui l'ont emporté le plus souvent. Les conflits au sujet d'autres questions syndicales ont été les seuls où les ouvriers aient eu plus de succès que les patrons.

Dans les conflits à propos de diminutions de salaire, les victoires se sont partagées à peu près également entre patrons et ouvriers, au point de vue du nombre des conflits. Par contre, il y eut plus de quatre fois autant d'ouvriers impliqués dans les conflits qui se sont terminés par une victoire patronale, que dans ceux où triomphèrent les ouvriers.

L'évolution est surtout remarquable en ce qui concerne les conflits provoqués par des demandes d'augmentation de salaire, où le nombre des victoires ouvrières est allé en augmentant pendant la période 1903—1906 pour diminuer ensuite pendant les trois années suivantes, au point de vue absolu comme au point de vue relatif.

Durée et résultats des conflits. En rapprochant la durée des conflits et les résultats, on voit que, sous le rapport du nombre des conflits, les ouvriers ont été à peu près de même force que les patrons dans les conflits de courte durée, mais que les patrons ont eu le dessus dans les conflits de longue durée, c. a. d. dépassant six mois. Les transactions sont intervenues plutôt dans les conflits de durée moyenne.

Nombre de jours chômés par suite des conflits. Le nombre des jours chômés à cause de conflits du travail pour toute la période 1903—1909 s'est élevé à environ 18,052,900. Ils se repartissent de la manière suivante :

Années.	Nombre de jours chômés.
1903	642,000
1904	386,000
1905	2,390,000
1906	479,000
1907	514,000
1908	1,842,200
1909	11,799,700

Sur le total des jours chômés en 1909, 7,400,000 environ doivent être portés au compte de la grève générale, et 3,850,000 environ à celui des lock-outs connexes. En rapprochant le nombre des jours chômés, dans l'industrie, 11,116,900, pendant l'année, du nombre total des ouvriers employés dans l'industrie — 379,097 d'après les statistiques officielles de 1908 —, on voit que la moyenne par ouvrier a été, en 1909, de 29·3 jours chômés à cause de conflits. En comparaison, on peut noter que le chiffre correspondant pour 1908 était 4·3, et que la moyenne pour la période 1903—1907 était 2·25. Même dans les années pour ainsi dire normales, la Suède présente, comparée aux autres pays, un nombre de jours chômés remarquablement élevé.

Infractions aux contrats. D'un examen spécial des cas où l'on s'est plaint d'infractions aux contrats, il est résulté que 6 infractions peuvent être mises sur le compte des patrons et 11 sur le compte des ouvriers. Des infractions aux contrats collectifs, 6 sont imputables aux patrons et 8 aux ouvriers.

Les clauses des contrats collectifs les plus souvent violées sont celles qui concernaient les négociations et le salaire.

Négociation, conciliation et arbitrage. Sur la question de savoir si des négociations ont précédé la cessation du travail, on a reçu des renseignements au sujet de 136 conflits. On voit que dans 16 % des cas les grèves ou les lock-outs ont éclaté sans négociations préalables.

En 1909, on a eu recours à l'arbitrage dans 2 cas, contre respectivement 5, 3, 3, 7, 5, et 6 dans chacune des années de 1903 à 1908. En outre, en 1909, la solution de 21 conflits est due à l'intervention des médiateurs officiels. A cela il faut ajouter qu'après la fin de la grève générale le Roi a institué un comité de conciliation chargé de chercher des solutions aux importants lock-outs qui subsistaient encore.

Tab. I. Arbetsinställelser, påbörjade under år

Näringsgrenar.	Antal arbetsinställelser, påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Karaktär.			Orsaker.		
	1:sta kvar-talet.	2:dra kvar-talet.	3:dje kvar-talet.	4:de kvar-talet.		Strej-ker.	Lock-outer.	Blandade eller obe-stäm-bara.	Löne-frä-gor.	Orga-nisa-tions-spörs-mål.	Andra och okända or-saker.
Jordbruk	3	1	—	—	4	3	—	1	2	—	2
Skogsbruk	3	3	—	1	7	7	—	—	5	1	1
Grufdrift	2	2	—	—	4	3	—	1	2	—	2
Torffabriker	—	1	—	—	1	—	—	1	—	1	—
Bagerier	1	2	—	1	4	4	—	—	1	2	1
Socketbruk	—	1	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Bryggerier	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
Tobaksfabriker	—	1	1	—	1	—	—	1	—	1	—
Charkuterier	1	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—
Textilindustri	—	1	2	—	3	1	1	1	1	—	2
Skrädderi och sömnad	2	10	2	1	15	9	3	3	13	1	1
Skofabriker	1	1	—	—	2	2	—	—	1	—	1
Läder-, hår- o. gummivaruindustri	—	2	2	1	5	5	—	—	4	1	—
Sågverk och brädgårdar	8	10	7	—	25	17	5	3	18	4	3
Snickerier och annan träförädling	3	3	—	—	6	5	—	1	6	—	—
Trämassefabriker	—	3	1	—	4	3	1	—	4	—	—
Grafsk industri	3	1	—	—	4	4	—	—	3	1	—
Järnbruk	—	1	2	—	3	2	1	—	1	—	2
Järn- och stålvarufabriker samt gjuterier	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
Bleck- och plåtslagerier	1	1	—	—	2	2	—	—	1	—	1
Mekaniska verkstäder	1	3	—	—	4	2	1	1	2	—	2
Stenhuggerier	3	4	—	—	7	2	5	—	6	—	1
Glasbruk	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Annan jord- och stenindustri	1	1	—	—	2	1	1	—	2	—	—
Kemisk-teknisk industri	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
Husbyggnadsarbete	5	6	1	1	13	13	—	—	9	3	1
Väg- och vattenbyggnadsarbete	1	—	1	—	2	1	1	—	2	—	—
Järnvägsbyggnadsarbete	1	1	1	—	3	2	—	1	2	—	1
Kraftstationsbyggnad	1	3	—	—	4	4	—	—	4	—	—
Annan byggnadsindustri	2	2	—	1	5	5	—	—	4	—	1
Åkerirörelse	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Samtliga näringsgrenar (storstrejken)	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	1
Summa år 1909	46	65	21	6	138	102	22	14	97	16	25
„ „ 1908	82	119	68	33	302	229	38	35	199	38	65
„ „ 1907	76	115	82	39	312	243	23	46	169	74	69
„ „ 1906	52	97	83	58	290	239	8	43	181	42	67
„ „ 1905	42	71	45	31	189	152	12	25	111	30	48
„ „ 1904	34	90	51	40	215	169	12	34	149	24	42
„ „ 1903	23	61	38	20	142	109	16	17	102	12	28

¹⁾ Här uppgifven siffra för antalet förlorade arbetsdagar inom malmförädlingsindustrien är något större än förädlingsindustrien, men i nämnda öfersikter fördelats på malmförädlings- och metallindustri.

1909, inom olika näringsgrenar.

Resultat.				Känt högsta antal				Arbetsgifvarnes organisation.			Arbetarnes organisation.			Förlorade arbetsdagar. (Approx. uppgift.)	
Arbetsgifvarens villkor.	Arbetarnes fördringar.	Kompromiss.	Okänt.	direkt berörda arbetsgifvare.	arbetare vid			Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om organis.	Helt eller delvis organis.	Ej organis.	Uppgift saknas om organis.		
					strejker.	lockouter.	bland eller obest. konfl.	Tillsammans.							
4	—	—	—	4	287	—	14	301	4	—	—	3	—	1	14,600
1	1	4	1	8	1,503	—	—	1,503	2	5	—	2	3	2	40,200
3	1	—	—	4	184	—	164	348	1	2	1	2	—	2	5,400
1	—	—	—	1	—	—	23	23	1	—	—	1	—	—	1,000
1	2	1	—	15	228	—	—	228	1	3	—	4	—	—	4,300
1	—	—	—	1	28	—	—	28	1	—	—	1	—	—	—
—	—	1	—	9	—	250	—	250	1	—	—	1	—	—	4,500
1	—	—	—	1	—	—	35	35	—	1	—	1	—	—	1,400
1	—	—	—	1	—	2	—	2	—	—	1	1	—	—	100
1	1	—	1	122	75	19,300	—	19,375	1	1	1	2	—	1	870,100
5	3	7	—	129	362	2,064	235	2,661	9	3	3	14	1	—	199,200
1	—	1	—	2	41	—	—	41	—	1	1	2	—	—	400
1	1	2	1	11	574	—	—	574	3	1	1	5	—	—	9,800
10	5	10	—	95	1,308	18,763	600	20,671	14	8	3	20	4	1	1,043,400
2	1	2	1	6	133	—	12	145	2	4	—	5	1	—	12,300
4	—	—	—	53	452	6,000	—	6,452	3	—	1	3	1	—	489,000
2	2	—	—	4	100	—	—	100	1	2	1	3	—	1	500
2	1	—	—	87	753	19,000	—	19,753	3	—	—	3	—	—	1,356,600
1	—	—	—	1	15	—	—	15	—	1	—	1	—	—	—
—	—	2	—	2	17	—	—	17	1	1	—	2	—	—	100
1	2	—	1	4	14	90	8	112	2	1	1	4	—	—	1,000
3	1	2	1	7	379	184	—	563	2	2	3	7	—	—	44,900
—	1	—	—	1	28	—	—	28	1	—	—	1	—	—	300
1	—	1	—	62	70	3,680	—	3,750	1	1	—	1	—	1	88,800
1	—	—	—	1	—	131	—	131	1	—	—	—	—	1	5,400
5	7	1	—	21	420	—	—	420	5	3	5	13	—	—	6,200
1	1	—	—	10	2	1,900	—	1,902	1	1	—	2	—	—	160,000
2	—	1	—	3	364	—	46	410	1	2	—	1	—	2	1,500
1	2	1	—	4	1,432	—	—	1,432	3	1	—	3	1	—	52,100
3	1	1	—	5	221	—	—	221	1	4	—	3	—	2	1,300
—	—	1	—	14	60	—	—	60	—	1	—	1	—	—	700
1	—	—	—	7,500	220,198	—	—	220,198	1	—	—	1	—	—	7,384,000
61	33	38	6	8,188	229,248	71,364	1,137	301,749	67	49	22	113	11	14	11,799,700
94	80	115	13	1,424	17,187	2,672	20,498	40,357	125	110	67	266	22	14	1,842,200
70	93	126	23	818	11,278	5,669	6,593	23,540	97	124	91	237	50	25	514,000
73	116	90	11	729	15,050	560	3,045	18,655	84	128	78	218	56	16	479,000
47	71	53	18	847	13,186	456	19,264	32,906	51	90	48	134	41	14	2,390,000
63	68	73	11	598	8,299	1,218	2,731	12,248	49	119	47	155	44	16	386,000
37	45	47	13	478	5,970	982	17,619	24,571	36	73	33	105	34	3	642,000

de i öfersikterna å sidorna 43 och 44 angifna, beroende därpå att lockouten vid järnbruken här förts helt på malm-

Tab. II. Arbetsinställelser, påbörjade under

L a n d s d e l a r .	Antal arbetsinställelser, påbörjade under				Summa arbetsinställelser.	Karaktär.			Orsaker.		
	1:sta kvar-talet.	2:dra kvar-talet.	3:dje kvar-talet.	4:de kvar-talet.		Strej-ker.	Lock-outer.	Blandade eller obestämbara.	Löne-frågor.	Orga-nisations-spörs-mål.	Andra och okända or-saker.
Stockholms stad	1	5	—	1	7	6	1	—	6	1	—
" län: städer och köpingar	1	2	—	1	4	4	—	—	3	1	—
" " landsbygd	4	3	1	—	8	7	—	1	7	—	1
Uppsala	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1
" " städer och köpingar	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " landsbygd	—	2	—	—	2	2	—	—	2	—	—
Södermanlands	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " städer och köpingar	—	2	—	—	2	2	—	—	2	—	—
" " landsbygd	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Östergötlands	2	2	—	—	4	3	1	—	3	1	—
" " städer och köpingar	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " landsbygd	1	1	—	—	2	2	—	—	2	—	—
Jönköpings	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—
" " städer och köpingar	—	1	1	—	2	2	—	—	2	—	—
" " landsbygd	—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—
Kalmar	—	1	1	—	2	2	—	—	2	—	—
" " städer och köpingar	1	1	—	—	2	2	—	—	1	1	—
Gottlands	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " städer och köpingar	1	1	—	—	2	2	—	—	2	—	—
" " landsbygd	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Kristianstads	1	2	—	—	3	—	1	2	1	1	1
" " städer och köpingar	4	4	2	1	11	7	3	1	6	1	4
" " landsbygd	2	2	—	—	4	2	—	2	1	—	3
Hallands	1	1	—	—	2	2	—	—	2	—	2
" " städer och köpingar	1	1	—	—	2	—	2	—	—	—	—
" " landsbygd	1	1	—	—	2	—	—	—	2	—	—
Göteb. o. Bohus	1	1	—	—	2	1	1	—	1	1	—
" " städer och köpingar	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—
" " landsbygd	1	1	1	—	3	3	—	—	2	—	1
Älfsborgs	1	1	—	—	2	2	—	—	2	—	—
" " städer och köpingar	2	—	—	—	2	2	—	—	—	2	—
" " landsbygd	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Skaraborgs	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " städer och köpingar	2	2	1	—	5	3	1	1	3	1	1
" " landsbygd	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—
Värmlands	1	3	—	—	4	3	—	1	1	—	3
" " städer och köpingar	1	—	1	1	3	2	—	1	2	1	—
" " landsbygd	5	5	1	—	11	10	—	1	8	1	2
Örebro	—	2	—	—	2	1	—	1	2	—	—
" " städer och köpingar	1	7	1	—	9	8	1	—	8	—	1
" " landsbygd	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
Västernorrlands	5	4	3	1	13	11	1	1	8	3	2
" " städer och köpingar	—	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " landsbygd	—	1	1	—	2	2	—	—	2	—	—
Jämtlands	1	—	1	—	2	1	—	1	2	—	—
" " städer och köpingar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" " landsbygd	1	—	1	—	2	1	—	1	2	—	—
Västerbottens	1	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—
" " städer och köpingar	—	2	7	—	9	1	8	—	6	—	3
" " landsbygd	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Flera län eller hela riket	46	65	21	6	138	102	22	14	97	16	25
Summa år 1909	82	119	68	33	302	229	38	35	199	38	65
" " 1908	76	115	82	39	312	243	23	46	169	74	69
" " 1906	52	97	83	58	290	239	8	43	181	42	67
" " 1905	42	71	45	31	189	152	12	25	111	30	48
" " 1904	34	90	51	40	215	169	12	34	149	24	42
" " 1903	23	61	38	20	142	109	16	17	102	12	28

år 1909, inom olika landsdelar.

Resultat.				Känt högsta antal				Arbetsgifvarnes organisation.			Arbetarnes orga- nisation.			Förlo- rade arbets- dagar (Approx. uppgift.)	
Arbets- gifva- rens vill- kor.	Arbe- tarnes för- drin- gar.	Kom- pro- miss.	Okänt.	direkt be- rörda arbets- gif- vare.	arbetare vid			Helt eller delvis orga- nis.	Ej or- ganis.	Upp- gift saknas om or- ganis.	Helt eller delvis orga- nis.	Ej or- ganis.	Upp- gift saknas om or- ganis.		
					strej- ker.	lock- outer.	bland. eller obest. konfl.	Till sam- mans.							
1	2	4	—	15	352	64	—	416	3	2	2	7	—	—	11,000
1	3	—	—	7	72	—	—	72	1	2	1	4	—	—	900
2	4	2	—	9	528	—	46	574	3	3	2	8	—	—	6,700
—	1	—	—	1	26	—	—	26	—	1	—	1	—	—	100
1	—	—	—	1	420	—	—	420	1	—	—	1	—	—	49,000
—	—	1	—	14	60	—	—	60	—	1	—	1	—	—	700
—	—	1	1	2	110	—	—	110	—	1	1	2	—	—	3,000
3	—	1	—	34	104	2	—	106	1	2	1	3	—	1	2,900
1	—	—	—	1	14	—	—	14	—	1	—	1	—	—	100
1	1	—	—	2	92	—	—	92	—	1	1	—	1	1	400
—	—	1	—	1	—	—	25	25	—	—	1	1	—	—	300
1	1	—	—	9	13	—	—	13	1	1	—	2	—	—	400
1	—	1	—	10	37	—	—	37	2	—	—	2	—	—	400
I	—	—	—	1	11	—	—	11	—	1	—	1	—	—	500
—	—	2	—	2	369	18	—	387	—	1	1	2	—	—	35,900
—	1	—	—	4	15	—	—	15	—	1	—	1	—	—	—
3	—	—	—	3	—	12	110	122	2	1	—	3	—	—	12,400
5	2	2	2	37	595	471	—	1,066	7	3	1	10	—	1	16,000
3	1	—	—	4	76	—	22	98	4	—	—	2	—	2	1,100
—	1	1	—	2	86	—	—	86	1	—	1	1	—	1	100
2	—	—	—	2	—	137	—	137	2	—	—	2	—	—	8,000
1	1	—	—	20	20	495	—	515	2	—	—	2	—	—	64,100
—	1	—	—	1	—	17	—	17	—	—	1	1	—	—	700
1	1	1	—	3	15	—	—	15	1	2	—	3	—	—	200
1	1	—	—	2	65	—	—	65	—	2	—	—	1	1	100
1	1	—	—	2	62	—	—	62	1	1	—	2	—	—	1,300
1	—	—	—	1	70	—	—	70	—	1	—	—	—	1	800
—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
3	1	—	1	5	592	9	12	613	3	—	2	5	—	—	64,200
1	—	—	—	1	22	—	—	22	—	1	—	1	—	—	1,200
3	1	—	—	4	198	—	164	362	—	3	1	2	—	2	6,200
1	1	1	—	3	15	—	35	50	—	2	1	3	—	—	2,100
6	—	4	1	10	2,854	—	8	2,862	7	3	1	9	2	—	125,000
—	—	2	—	18	17	—	123	140	2	—	—	2	—	—	1,200
2	2	5	—	11	649	240	—	889	2	6	1	3	4	2	9,300
—	—	1	—	1	120	—	—	120	—	1	—	—	—	1	100
4	5	4	—	13	693	519	125	1,337	9	3	1	12	1	—	44,900
—	1	—	—	8	59	—	—	59	—	—	1	1	—	—	200
1	—	1	—	2	391	—	—	391	1	1	—	1	—	1	700
1	—	1	—	2	214	—	467	681	2	—	—	1	1	—	5,900
—	—	1	—	1	14	—	—	14	—	1	—	—	1	—	—
8	—	1	—	7,918	220,198	69,380	—	289,578	9	—	—	9	—	—	11,322,000
61	33	38	6	8,188	229,248	71,364	1,137	301,749	67	49	22	113	11	14	11,799,700
94	80	115	13	1,424	17,187	2,672	20,498	40,857	125	110	67	266	22	14	1,842,200
70	93	126	23	818	11,278	5,669	6,593	23,540	97	124	91	237	50	25	514,000
73	116	90	11	729	15,050	560	3,045	18,655	84	128	78	218	56	16	479,000
47	71	53	18	847	13,186	456	19,264	32,906	51	90	48	134	41	14	2,390,000
63	68	73	11	598	8,299	1,218	2,731	12,248	49	119	47	155	44	16	386,000
37	45	47	13	478	5,970	982	17,619	24,571	36	73	33	105	34	3	642,000

Tab. III. Hufvudsaker till arbets-

Näringsgrupper.	H u f v u d -									
	Begäran om löneförhöjning.		Lönesänkning.		Andra lönefrågor.		Fråga om föreningsrätten.		Begäran om kollektivt aftal.	
	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.-inst.	Antal direkt berörda arb.
Jordbruk	1	34	1	241	—	—	—	—	—	—
Skogsbruk	5	447	—	—	—	—	—	—	1	900
Grufdrift	1	25	1	19	—	—	—	—	—	—
Annan brytnings- och upptagningsindustri	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23
Närings- och nyttningsämnesindustri	2	420	—	—	—	—	2	37	—	—
Textilindustri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Beklädnadsindustri	10	1,468	3	129	1	1,050	—	—	1	40
Läder-, hår- och gummivarnindustri	2	141	—	—	2	27	—	—	1	406
Trävaruindustri	8	361	9	1,426	7	18,758	1	29	2	95
Trämasse- och pappersindustri	2	32	—	—	2	6,420	—	—	—	—
Grafisk industri	2	8	—	—	1	70	—	—	1	22
Malmförädlingsindustri	—	—	—	—	1	203	—	—	—	—
Metallindustri	1	6	—	—	—	—	—	—	—	—
Maskin- och skeppsbyggnadsindustri	2	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Jord- och stenindustri	3	467	2	35	4	3,827	—	—	—	—
Kemisk-teknisk industri	1	131	—	—	—	—	—	—	—	—
Byggnadsindustri	7	1,008	2	40	12	3,191	—	—	1	4
Landtransport	1	60	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga näringsgrupper (storstrecken)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Summa år 1909</i>	49	4,622	18	1,890	30	33,546	3	66	8	1,490
„ „ 1908	130	24,562	18	3,535	51	1,520	12	597	20	416
„ „ 1907	38	9,758	5	167	26	1,520	10	885	54	3,928
„ „ 1906	129	7,982	16	516	36	1,282	5	275	24	1,647
„ „ 1905	77	7,787	6	2,146	28	15,043	7	3,719	11	1,370
„ „ 1904	114	6,786	8	380	27	1,239	7	515	11	313
„ „ 1903	77	21,430	10	830	15	511	5	69	2	104

inställelser under år 1909 inom olika näringsgrupper.

o r s a k e r.														Summa.	
Andra organisations- spörsmål.		Personliga förhållanden.		Arbetstiden.		Fråga om arbetares an- tag. o. afsked.		Fråga om arbetets an- ordning.		Tolkning af aftal.		Andra orsaker.		Arb.- inst.	Direkt berörda arbetare.
Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.	Antal arb.- inst.	Antal direkt berörda arb.		
—	—	—	—	2	26	—	—	—	—	—	—	—	—	4	301
—	—	—	—	—	—	1	156	—	—	—	—	—	—	7	1,503
—	—	—	—	—	—	—	—	2	304	—	—	—	—	4	348
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23
2	32	—	—	—	—	2	54	—	—	—	—	—	—	8	543
—	—	—	—	—	—	1	75	—	—	—	—	1	19,300	3	19,375
—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	1	10	—	—	17	2,702
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	574
1	9	—	—	—	—	—	—	3	138	—	—	—	—	31	20,816
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6,452
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	100
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	19,550	—	—	3	19,753
—	—	—	—	—	—	1	15	—	—	1	11	—	—	3	32
—	—	—	—	2	98	—	—	—	—	—	—	—	—	4	112
—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	10	4,341
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	131
2	20	1	33	1	46	—	—	1	43	—	—	—	—	27	4,385
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	220,198	1	220,198
5	61	1	33	5	170	7	317	6	485	4	19,571	2	239,498	138	301,749
6	1,100	4	48	14	1,046	24	5,042	4	411	5	154	14	1,926	302	40,357
10	572	6	82	11	416	28	5,491	4	126	14	499	6	96	312	23,540
13	913	4	97	8	2,332	37	2,935	1	80	6	221	11	375	290	18,655
12	205	5	768	5	401	24	1,013	2	87	3	229	9	138	189	32,906
6	781	6	104	5	216	20	1,216	4	52	3	180	4	466	215	12,248
5	591	6	450	6	233	6	251	3	21	2	21	5	60	142	24,571

Tab. IV. Resultat af arbetsinställelser, påbörjade under år 1909 inom olika näringsgrenar.

Näringsgrenar.	R e s u l t a t.												Summa.	
	Arbetsgifvarnes villkor.		Arbetarnes fordringar		K o m p r o m i s s.						Uppgift saknas om resultat.			
	An-tal arb.-inst.	Antal arb.	An-tal arb.-inst.	Antal arb.	An-tal arb.-inst.	Antal arb.	An-tal arb.-inst.	Antal arb.	An-tal arb.-inst.	Antal arb.	An-tal arb.-inst.	Arbetsinst.	Arbetare.	
Jordbruk	4	301	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	301	
Skogsbruk	1	156	—	35	3	332	—	—	1	80	1	7	1,508	
Grufdrift	3	208	1	140	—	—	—	—	—	—	—	4	348	
Torffabriker	1	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	23	
Bagerier	1	22	2	36	—	—	1	170	—	—	—	4	228	
Sockerbruk	1	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	28	
Bryggerier	—	—	—	—	—	—	—	—	1	250	—	1	250	
Tobaksfabriker	1	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35	
Charkuterier	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	
Textilindustri	1	19,300	1	75	—	—	—	—	—	—	1	3	19,375	
Skrädderi och sömnad	5	2,114	3	114	1	64	1	85	5	284	—	15	2,661	
Skofabriker	1	10	—	—	—	—	—	—	1	31	—	2	41	
Läder-, hår- o. gummivaruind.	1	406	1	10	1	131	—	—	1	17	1	5	574	
Sågverk och brädgårdar	10	18,751	5	295	—	—	1	125	9	1,500	—	25	20,671	
Snickerier o. annan träförädl. ind.	2	14	1	4	—	—	—	—	2	115	1	6	145	
Trämassfabriker	4	6,452	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6,452	
Grafisk industri	2	26	2	74	—	—	—	—	—	—	—	4	100	
Järnbruk	2	19,550	1	203	—	—	—	—	—	—	—	3	19,753	
Järn- o. stålvarufabr. samt gjuterier	1	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15	
Bleck- och plåtslagerier	—	—	—	—	—	—	—	—	2	17	—	2	17	
Mekaniska verkstäder	1	14	2	98	—	—	—	—	—	—	1	4	112	
Stenhuggerier	3	149	1	17	—	—	—	—	2	387	1	7	563	
Glasbruk	—	—	1	28	—	—	—	—	—	—	—	1	28	
Annan jord- och stenindustri	1	70	—	—	—	—	—	—	1	3,680	—	2	3,750	
Kemisk-teknisk industri	1	131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	131	
Husbyggnadsarbete	5	121	7	101	—	—	—	—	1	198	—	13	420	
Väg- och vattenbyggnadsarbete	1	1,900	1	2	—	—	—	—	—	—	—	2	1,902	
Järnvägsbyggnadsarbete	2	364	—	—	—	—	—	—	1	46	—	3	410	
Kraftstationsbyggnad	1	344	2	88	1	1,000	—	—	—	—	—	4	1,432	
Annan byggnadsindustri	3	63	1	38	—	—	—	—	1	120	—	5	221	
Åkerier	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	—	1	60	
Samtl. näringsgrenar (storstr.)	1	220,198	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	220,198	
Summa år 1909	61	200,767	33	1,358	6	1,527	3	380	29	6,785	6	138	301,749	
„ „ 1908	94	8,953	80	2,479	17	4,881	23	1,002	75	22,701	13	341	40,357	
„ „ 1907	70	2,589	93	4,121	—	—	126	15,893	—	—	23	312	23,540	
„ „ 1906	73	2,739	116	7,487	—	—	90	8,152	—	—	11	277	18,655	
„ „ 1905	47	1,840	71	5,122	—	—	53	25,557	—	—	18	387	32,906	
„ „ 1904	63	1,629	68	3,540	—	—	73	6,925	—	—	11	154	12,248	
„ „ 1903	37	17,411	45	1,632	—	—	47	4,666	—	—	13	862	24,571	

BILAGOR.

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

(Arbetarnes uppgifter i kol. 1, 2, 3, 8, 9 och 10 äro, om de
a-g. = arbetsgifvare. a. = arbetare.

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Var- aktighet i dagar.	Karak- tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
1	2 jan.	15 jan.	13	Strejk.	Litografer.	Tidaholm.	Kollektivaftal.
2	4 jan.	18 jan.	14	Lockout.	Järn- och metall- arbetare.	Malmö.	Arbetstid.
3	4 jan.	19 jan.	15	Strejk.	Grufarbetare.	Säters s:n (Kopparb. l.).	Lönesänkning.
4	4 jan.	1 april	87	Lockout.	Stenhuggare.	Skönevik (Blek. l.).	Lönesänkning.
5	5 jan.	14 jan.	9	Strejk.	Grofarbetare.	Södertälje.	Löneförhöjning.
6	7 jan.	16 jan.	9	Lockout.	Sågverksarbetare.	Sundsvik (Värml. l.).	Aftalsform.
7	9 jan.	26 febr.	48	Lockout.	Arbetare vid konstgödnings- och svafvelsyrefabrik.	Malmö.	Löneförhöjning.
8	11 jan.	8 mars	56	—	Järnvägsbyggnads- arbetare.	Älfsjö— Liljeholmen (Stockh. l.).	Arbetstid.
9	16 jan.	17 jan.	1	Strejk.	Timmerhuggare.	Rydboholm (Älfsb. l.).	Löneförhöjning.
10	19 jan.	22 jan.	3	Strejk.	Byggnadsarbetare.	Enskede (Stockh. l.).	Lönefråga.
11	19 jan.	25 jan.	6	Strejk.	Husbyggnads- arbetare.	Lidingö villastad (Stockh. l.).	Lönefråga
12	25 jan.	15 mars	49	Lockout.	Stenhuggare.	Heestrand (Göteborgs o. Bohus l.).	Lönesänkning.
13	26 jan.	8 mars	41	—	Sågverksarbetare.	Marieberg (Västern. l.).	Lönesänkning.
14	27 jan.	8 febr.	12	Strejk.	Arbetare vid såg- verk, hyfleri och lådfabrik.	Johannedals sågverk (Västern. l.).	Lönesänkning.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

afvika från arbetsgifvarnes, anförda inom parentes.)

omb. = K. Kommerskollegii ombud.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgifvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgifvare.	arbetare.				
1	22	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹⁾ Statens förlikningsman medlade.	1
1	—	90	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		2
1	19	—	Ja.	Delvis.	Nya arbetare antogs.	a-g., a.		3
1	—	18	—	Ja.	Kompromiss.	a.		4
1	18	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	⁵⁾ De strejkande voro anställda vid af staden anordnade arbeten för afhjäljande af arbetslösheten.	5
1	—	9	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		6
1	—	131	Ja.	—	A-g:s villkor.	a-g.		7
1	46	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		8
1	35	—	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		9
2	42	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		10
1	39	—	—	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		11
1	—	17	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		12
1	125	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	¹³⁾ Statens förlikningsman medlade.	13
1	62	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.	¹⁴⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 83 arbetare arbetslösa. Statens förlikningsman medlade.	14

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
15	27 jan.	9 febr.	13	Strejk.	Sågverksarbetare.	Häffners sågverk (Västern. l.).	Lönesänkning.
16	29 jan.	2 febr.	4	Strejk.	Timmerhuggare.	Finnbodarne. (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
17	febr.	febr.	1	Strejk.	Typografer.	Jönköping.	Aflöningens utbetalande.
18	1 febr.	—	—	—	Jordbruksarbetare.	Löddeborg (Malmö. l.).	Arbetstid, löneförhöjning.
19	1 febr.	3 febr.	2	Strejk.	Arbetare vid karamell- och konfektfabrik.	Uppsala.	Arbetares afskedande, lönesänkning.
20	1 febr.	13 april	71	Lockout.	Stenhuggare.	Söndrum (Hall. l.).	Lönefråga.
21	5 febr.	12 febr.	7	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Sextorp (Malmö. l.).	Arbetstid.
22	8 febr.	10 febr.	2	Strejk.	Bleck- och plåt-slageriarbetare.	Halmstad.	Tolkning af aftal.
23	11 febr.	19 febr.	8	—	Gruvarbetare.	Norberg (Västm. l.).	Arbetets anordning.
24	13 febr.	8 mars	23	Strejk.	Träarbetare.	Stockholm.	Utbetalande af genom skiljedom ådömd ersättning till afskedad arbetare.
25	15 febr.	19 febr.	4	Strejk.	Arbetare vid metallfabrik.	Malmö.	Arbetares afskedande.
26	15 febr.	15 juli	150	Strejk.	Snickeriarbetare.	Borlänge.	Lönesänkning.
27	15 febr.	6 okt.	233	Lockout.	Pitpropsarbetare.	Göteborg.	Lönesänkning.
28	17 febr.	1 mars	12	Strejk.	Arbetare vid kalkbruk.	Ödegården (Skarab. l.).	Löneförhöjning, arbetstid.
29	19 febr.	—	—	Lockout.	Charkuteriarbetare.	Linköping.	A-g. afskedade de org. arbetare och antog i stället oorg. arbetare.
30	23 febr.	26 febr.	3	Strejk.	Timmerkörare och timmerhuggare.	Arbrå (Gäfler. l.).	Löneförhöjning.
31	25 febr.	—	—	Strejk.	Snickeriarbetare.	Ronneby.	Lönesänkning.
32	25 febr.	8 mars	11	Strejk.	Arbetare vid glasbruk.	Sandö (Västern. l.).	Löneförhöjning.
33	28 febr.	1 april	32	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Lidköping.	Kollektivafstal, löneförhöjning, arbetares afskedande.
34	mars	mars	—	Strejk.	Murare.	Visby.	Vägran att taga befattning med blockeradt gods.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årenr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	125	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss i hufvudsak enligt arbetsnes fordringar.	a-g., a.	¹⁵⁾ Statens förlikningsman medlade.	15
—	70	—	Nej.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g.		16
1	70	—	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a., omb.		17
1	14		Ja.	Ja.	Nya arbetare antogos omedelbart.	a-g., a.		18
1	26	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		19
1	—	105	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	²⁰⁾ Statens förlikningsman medlade.	20
1	12	—	Ja.	—	A-g:s villkor.	a-g.		21
1	11	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g.		22
1	164		—	—	A-g:s villkor.	a-g.		23
1	4	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		24
1	15	—	Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		25
1	4	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		26
12	—	495 (462)	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		27
1	70	—	Nej.	—	A-g:s villkor.	a-g.		28
1	—	2	—	Ja.	Nya arbetare antogos omedelbart.	a.		29
1	75	—	Nej.	—	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g.		30
1	11	—	Nej.	Ja.	Nya arbetare antogos.	a-g., a.		31
1	28	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		32
1	40	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		33
1	—	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g.		34

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande årens nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
35	4 mars	7 mars	3	Strejk.	Sågverksarbetare.	Björkfors (Norrb. l.).	Löneförhöjning.
36	10 mars	22 mars	12	Strejk.	Arbetare vid kraftstationsbyggnad.	Bullerforsen (Kopparb. l.).	Garanterad timlön jämte andra lönefrågor.
37	11 mars	21 mars	10	Strejk.	Sågverks- och brädgårdsarbetare.	Bure (Västerb. l.).	Lönesänkning.
38	16 mars	23 mars	7	Strejk.	Grofarbetare.	Norrköping.	Löneförhöjning.
39	17 mars	—	—	—	Målare.	Grums (Värml. l.).	Lönefråga.
40	17 mars	20 april	34	Strejk.	Typografer.	Borås.	Löneförhöjning.
41	20 mars	—	—	—	Skrädderiarbetare.	Hjälmsjö (Krist. l.).	Lönesänkning.
42	20 (27) mars	14 april	25 (18)	Strejk.	Murare, mureri-arbetsmän.	Eslöf.	Arbetets anordning.
43	20 mars	3 maj	44	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Vikmanshyttan (Kopparb. l.).	Lönesänkning.
44	22 mars	7 april	16	Strejk.	Timmermän.	Lidingö villastad (Stockh. l.).	Lönesänkning.
45	23 mars	5 april	13	Strejk.	Arbetare vid skofabrik.	Bredbyn (Västerb. l.).	Tolkning af aftal.
46	29 mars	20 april	22	—	Sågverksarbetare.	Mårtsbo (Kopparb. l.).	Löneförhöjning.
47	1 april	—	—	Strejk.	Väg- och vattenbyggnadsarbetare.	Mockfjärd. (Kopparb. l.).	Löneförhöjning, kollektiv-aftal.
48	1 april	3 (5) april	2	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Ängelholm med omnejd.	Löneförhöjning.
49	1 april	19 april	18	—	Skrädderiarbetare.	Nässjö (Jönköp. l.).	Löneförhöjning.
50	5 april	21 april	16	Lockout.	Skrädderiarbetare.	Stockholm.	Löneförhöjning.
51	6 april	17 april	11	Strejk.	Skofabriksarbetare.	Stockholm.	Lönesänkning.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	streckande arbetare.	uteslagna arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
1	14	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g., komm-nämnds ordf.		35
1	1,000 (774)	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g., a.		36
1	214	—	Ja.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.		37
1	12	—	Nej.	—	A-g:s villkor.	a-g.		38
1	12		Ja.	Delvis.	—	a-g., a.	39) Den del af driften, som berördes af konflikten, nedlades tillsvidare. Dessutom blefvo 36 arbetare arbetslösa.	39
1	4	—	Nej.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		40
1	87 (40)		Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	41) Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 82, 127 och 129.	41
1	43 (34)	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		42
1	241	—	Ja.	Ja.	I hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g., a.	43) Dessutom blefvo på grund af konflikten 140 arbetare arbetslösa. Statens förlikningsman medlade.	43
1	2	—	Nej.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		44
1	10	—	—	Ja.	A-g:s villkor.	a.		45
1	8		—	Nej.	A-g:s villkor.	a-g., a.	46) Dessutom blefvo på grund af konflikten 5 arbetare arbetslösa.	46
1	344 (375)	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	47) Sammanhänger med n:r 119 och 129.	47
4	15 (12)	—	Nej.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades i hufvudsak.	a-g., a.		48
1	25		—	Ja.	Kompromiss.	a.		49
1	—	64	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g., a.	50) Dessutom blefvo på grund af konflikten 17 arbetare arbetslösa.	50
1	31	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		51

Arbetsinställelser (strejker och lockout)

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
52	8 april	22 april	14	Strejk.	Bageriarbetare.	Norrtälje.	Fordran af arbetarne att alla arbetare i facket skulle vara organiserade.
53	10 april	17 maj	37	Strejk.	Bageriarbetare.	Stockholm.	Löneförhöjning, arbetstid.
54	12 april	16 april	4	Strejk.	Grofarbetare.	Malmö.	Lönefråga.
55	13 april	6 maj	23	Strejk.	Byggnadsträ-arbetare.	Södertälje.	Aflöningens utbetalande.
56	14 april	19 april	5	Strejk.	Byggnadsträ-arbetare.	Stockholm.	Aflöningens utbetalande.
57	14 april	26 april	12	Strejk.	Sågverksarbetare.	Viskan (Västern. l.).	Föreningsrätten.
58	16 april	28 april	12	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Hälsingborg.	Löneförhöjning, arbetstid.
59	16 april	21 maj	35	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Norrköping.	Löneförhöjning.
60	27 april	—	—	Strejk.	Typografer.	Linköping.	Löneförhöjning, kollektiv-aftal.
61	28 april	29 april	1	Strejk.	Grofarbetare.	Sollefteå.	Löneförhöjning.
62	28 april	29 april	1	Strejk.	Arbetare vid socker-fabrik.	Ystad.	Arbetares afskedande.
63	maj	maj	—	Strejk.	Arbetare vid trä-massefabrik.	Kroppstad-fors (Värml. l.).	Löneförhöjning.
64	1 maj	18 maj	17	Strejk.	Byggnadsträ-arbetare.	Lidingö villastad (Stockh. l.).	Aflöningens utbetalande.
65	3 maj	4 maj	1	Strejk.	Arbetare vid kraft-stationsbyggnad.	Alfta (Gäfl. l.).	Löneförhöjning.
66	3 maj	21 maj	18	—	Skrädderiarbetare.	Gäfl.	Löneförhöjning.
67	4 maj	5 maj	1	Strejk.	Arbetare vid kraft-stationsbyggnad.	Arbrå (Gäfl. l.).	Lönefråga.
68	5 maj	21 maj	16	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Visby.	Löneförhöjning.
69	10 maj	—	—	—	Arbetare vid torf-upptagning.	Getinge mosse (Krist. l.).	Kollektivaf-tal, löneförhöjning.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Kändt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
4	10	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		52
9	170	—	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt arb:nes fordringar.	Statens förlikn. man.	⁵³⁾ Statens förlikningsman medlade.	53
1	8	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁵⁴⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 7 arbetare arbetslösa.	54
1	6	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		55
1	12	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		56
1	29	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁵⁷⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 18 arbetare arbetslösa. Statens förlikningsman medlade.	57
20	85	—	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak enligt arb:nes fordringar.	a-g., a.		58
31	88	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁵⁸⁾ Statens förlikningsman medlade.	59
1	4	—	Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		60
1	120	—	Nej.	—	Kompromiss.	a-g., a.		61
1	28	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g.		62
1	8	—	—	Delvis	Nya arbetare antogos.	a-g.	⁶³⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 42 arbetare arbetslösa.	63
1	9	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		64
1	16	—	Nej.	Nej.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		65
17	123 (77)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁶⁾ Statens förlikningsman medlade.	66
1	72 (45)	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		67
9	37 (33)	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁶⁸⁾ Statens förlikningsman medlade.	68
1	23	—	Ja.	Ja.	Nya arbetare antogos	a-g., a.		69

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande åren:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karakter.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
X 70	10 maj	5 juli	57	Strejk.	Arbetare vid borstbinderi.	Stockholm.	Löneförhöjning.
71	13 maj	16 juni	34	Strejk.	Byggnads- och grof- arbetare.	Råsunda (Stockh. 1.).	Löneförhöjning.
72	17 maj	18 maj	1	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Tranås.	Löneförhöjning.
73	17 maj	2 juni	16	Strejk.	Sågverksarbetare.	Järfed (Västern. 1.).	Kollektivafstal samt andra organisationsspörsmål.
74	17 maj	14 juni	28	Lockout.	Grofarbetare.	Svenska byggnads- ämnesindu- striförbun- dets arbets- platser.	Lönefrågor, arbetstid.
75	18 maj	19 maj	1	Strejk.	Arbetare vid ylle- fabrik.	Varberg.	Arbetares afskedande.
76	18 maj	21 maj	3	Strejk.	Arbetare vid järn- bruk.	Schebo bruk (Stockh. 1.).	Afönningens utbetalande samt arbetares afske- dande.
77	21 maj	24 maj	3	Strejk.	Sågverksarbetare.	Näs (Älfsb. 1.).	Löneförhöjning.
78	21 maj	2 juni	12	Strejk.	Murare.	Uddevalla.	Företråde till arbete för organiserade arbetare.
79	21 maj	7 juni	17	Strejk.	Sågverksarbetare.	Löfvik (Västern. 1.).	Kollektivafstal.
80	22 maj	25 maj	3	—	Verkstadsarbetare.	Lomma (Malmöh. 1.).	Arbetstid.
81	24 maj	27 maj	3	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Östersund.	Löneförhöjning.
X 82	24 maj	—	—	Lockout.	Skrädderiarbetare.	Arbetsplatser, tillhörande Sv. grossis- ternas herr- konfektions- förbund.	Löneförhöjning vid en del arbetsplatser, lönesänk- ning vid andra.
83	27 maj	28 maj	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	Koranäs (Kopparb. 1.).	Arbetets anordning.
84	28 maj	1 juni	4	Strejk.	Grofarbetare.	Höganäs— Mölle järn- vägsbyggn. (Malmöh. 1.).	Lönefråga.
85	29 maj	15 sept.	108	Lockout.	Stenhuggeri- arbetare.	Söndrum (Hallands 1.).	Lönefråga.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åren.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgivare.	arbetare.				
1	131	—	Ja.	Ja.	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g.	⁷⁰⁾ Statens förlikningsman medlade.	70
1	198	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		71
1	22	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		72
1	70 (96)	—	Nej.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.	⁷³⁾ Statens förlikningsman medlade.	73
61	—	3,680	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁷⁴⁾ Statens förlikningsman medlade.	74
1	75	—	—	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		75
1	203	—	Ja.	Delvis.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		76
1	30	—	Nej.	Nej.	A-g:s villkor.	a-g.		77
8	20 (16)	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		78
1	25	—	Nej.	Delvis.	Arbetet återupptogs på villkor af förhandling.	a-g., a.	⁷⁹⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten c:a 50 arbetare arbetslösa. Statens förlikningsman medlade.	79
1	8	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g., a.		80
8	59	—	—	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a.		81
11	—	950	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	⁸²⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 41, 127 och 129.	82
1	50 (85)	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		83
1	64	—	Ja.	—	A-g:s villkor.	a-g.		84
1	—	32 (36)	Ja.	Ja.	A-g:s villkor i hufvudsak.	a-g., a.		85

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
86	30 maj	31 maj	1	Strejk.	Sågverksarbetare.	Kastet (Gäfl. 1.).	Arbetets anordning.
87	juni	—	—	Strejk.	Stenhuggeri-arbetare.	Vrå (Söderm. 1.).	Lönefrågor.
88	1 juni	—	—	Strejk.	Arbetare vid sulfat- och sulfatfabrik.	Skutskär (Uppsala 1.).	Lönefrågor.
89	1 juni	3 juni	2	Strejk.	Arbetare vid låd-fabrik.	Bomhus (Gäfl. 1.).	Löneförhöjning.
90	1 juni	4 juni	3	Strejk.	Jordbruksarbetare.	Rottneros (Värml. 1.).	Löneförhöjning.
91	1 juni	7 juni	6	Strejk.	Gruftarbetare.	Norberg (Västm. 1.).	Arbetets anordning
92	3 juni	—	—	Strejk.	Flottningsarbetare.	Flottnings-arbete i Dal-älvens bi-floder.	Kollektivafstal.
93	3 juni	—	—	Strejk.	Gruftarbetare.	Västanfors (Västm. 1.).	Löneförhöjning.
94	4 juni	—	—	Strejk.	Kolgårdsarbetare.	Ornäs (Kopparb. 1.).	Lönefråga.
95	4 juni	7 juni	3	Strejk.	Flottningsarbetare.	Järfös (Gäfl. 1.).	Löneförhöjning.
96	6 juni	—	—	Strejk.	Timmerrullare vid sulfatfabrik.	Frånö (Västern. 1.).	Löneförhöjning.
97	8 juni	12 juni	4	Strejk.	Arbetare vid läder-fabrik.	Gäfl.	Lönefrågor.
98	8 juni	17 juni	9	Strejk.	Sågverksarbetare.	Gröttingsjö (Jämtl. 1.).	Löneförhöjning.
99	14 juni	6 okt.	114	Strejk.	Sågverksarbetare.	Korsnäs (Kopparb. 1.).	Löneförhöjning.
100	16 juni	28 juni	12	Strejk.	Flottningsarbetare.	Bollnäs och Hanebo socknar (Gäfl. 1.).	Löneförhöjning.
101	16 juni	7 juli	21	Lockout.	Bryggeriarbetare.	Malmö.	Löneförhöjning.
102	16 juni	22 juli	36	Lockout.	Stenhuggeri-arbetare.	Tusseboda (Krist. 1.).	Arbetares antagande och afskedande.
103	18 juni	5 aug. (26 juli)	48 (38)	Strejk.	Linjearbetare vid K. Telegrafverket.	Sala, Köping och Tortuna socken (Västm. 1.).	Personliga förhållanden.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	4	—	—	—	A-g:s villkor.	a-g.	⁸⁶⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten c:a 200 arbetare arbetslösa.	86
1	10	—	—	Ja.	—	a-g.	⁸⁷⁾ Driften tillsvidare nedlagd.	87
1	420	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	⁸⁸⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med nr 114 och 129.	88
1	15	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		89
1	34 (27)	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		90
1	140	—	Nej.	—	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g.		91
1	c:a 900	—	Ja.	Delvis.	—	a-g., a.	⁹²⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten c:a 100 arbetare arbetslösa.	92
1	25	—	Nej.	Delvis.	Nya arbetare antogos så småningom.	a-g., a.		93
1	46	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		94
1	80	—	Nej.	Nej.	Kompromiss.	a-g., a.		95
1	24	—	Ja.	Nej.	Nya arbetare antogos.	a-g., a.		96
1	17	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		97
1	91	—	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	⁹⁸⁾ Statens förlikningsman medlade.	98
1	100	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g.		99
3	187	—	Nej.	Nej.	Kompromiss i hufvudsak på a-g:s villkor.	a-g., a.		100
9	—	250	Ja.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.	¹⁰¹⁾ Statens förlikningsman medlade.	101
1	—	12	Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		102
1	33	—	Nej.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹⁰³⁾ Arbetsgivarverket.	103

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
104	18 juni	—	—	Strejk.	Arbetare vid mek. verkstad.	Karlstad.	Löneförhöjning.
105	19 juni	—	—	Strejk.	Arbetare vid mek. verkstad.	Ödeshög (Östergötl. l.).	Löneförhöjning, kollektiv-aftal.
106	19 juni	1 dec.	165	Strejk.	Stenhuggeriarbetare.	Tjurkö och Sturkö (Blek. l.).	Löneförhöjning.
107	21 juni	28 juni	7	Strejk.	Bleck- och plåt-slageriarbetare.	Vänernborg.	Löneförhöjning.
108	25 juni	—	—	Strejk.	Tunnbinderiarbetare.	Västervik.	Löneförhöjning.
109	25 juni	19 juli	24	Strejk.	Snickeriarbetare.	Katrineholm.	Löneförhöjning, arbetares afskedande.
110	28 juni	19 juli	21	Lockout.	Sågverksarbetare.	Långrör (Gäfl. l.).	Lönesänkning.
111	29 juni	12 juli	13	Strejk.	Åkeriarbetare.	Eskilstuna.	Löneförhöjning.
112	juli	—	—	—	Kvinnliga arbetare vid säckfabrik.	Malmö.	Löneförhöjning.
113	1 juli	28 juli	27	Strejk.	Husbyggnadsarbetare.	Enskede (Sthlms l.).	Lönefråga.
114	5 juli	—	—	Lockout.	Arbetare vid sulfit- och sulfatfabriker.	Arbetsplatser tillhörande Pappersmasseförbundet.	Lönefrågor.
115	5 juli	—	—	Lockout.	Skrädderiarbetare.	Arbetsplatser tillhörande Svenska detaljisternas herrkonfektionsförbund	Lönefrågor.
116	7 juli	13 nov.	129	Strejk.	Sågverksarbetare.	Ornäs (Kopparb. l.).	Arbetets anordning.
117	7 juli	19 juli	12	Strejk.	Sågverksarbetare.	Kastet (Gäfl. l.).	Lönefrågor.
118	12 juli	—	—	Strejk.	Arbetare vid järnbruk.	Munkfors (Värml. l.).	Tolkning af aftal.
119	12 juli	—	—	Lockout.	Väg- och vattenbyggnadsarbetare.	Arbetsplatser tillhörande Sv. väg- och vattenbyggnadsarbetsgifvareförbund.	Lönefrågor.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande åren r.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbets-gifvare.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbets-gifvare.	arbetare.				
1	—	—	—	Ja.	—	a-g.	¹⁰⁴⁾ Driften nedlagd.	104
1	14	—	Nej.	Delvis.	Nya arbetare antogs.	a-g., a.		105
1	369	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		106
1	6	—	Nej.	Ja.	Kompromiss.	a-g., a.		107
1	3	—	Ja.	Ja.	Nya arbetare antogs.	a-g., a.		108
1	100	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g.	¹⁰⁹⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 50 arbetare arbetslösa.	109
1	—	240 (143)	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹¹⁰⁾ Statens förlikningsman medlade.	110
14	60	—	Nej.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		111
1	—	—	Nej.	Ja.	—	a-g.	¹¹²⁾ A.-g. ämnar nedlägga ifrågakvarande specialitet.	112
1	35	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹³⁾ Konflikten löstes genom skiljedom.	113
50	—	6,000	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹⁴⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 88 och 129.	114
22	—	1,050	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹⁵⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 127 och 129.	115
1	84	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.		116
1	200	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹⁷⁾ Konflikten sammanhänger med n:r 126.	117
1	550	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹⁸⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 128 och 129.	118
9	—	1,900	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹¹⁹⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med n:r 47 och 129.	119

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande åren:r.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Twistepunkt.
120	12 juli	—	—	Strejk.	Järnvägsbyggnadsarbetare.	Löfbacken (Jämtl. l.).	Löneförhöjning.
121	14 juli	24 juli	10	Strejk.	Arbetare vid gummi-fabrik.	Hälsingborg.	Kollektivaftal.
122	19 juli	—	—	Strejk.	Sågverksarbetare.	Marieberg (Västern. l.).	Lönesänkning.
123	19 juli	1 aug.	13	—	Sågverksarbetare.	Säfvenäs och Björns-holmen. (Västerb. l.).	Lönefrågor.
124	22 juli	26 juli	4	Strejk.	Sågverksarbetare.	Johannedal. (Västern. l.).	Lönefrågor.
125	22 juli	25 sept.	65	Lockout.	Sågverksarbetare.	Kubikenborgs och Häffners sågverk. (Västern. l.).	Lönefrågor.
126	26 juli	—	—	Lockout.	Sågverksarbetare.	Arbetsplatser tillhörande Sågverksförbundet.	Lönefrågor.
127	26 juli	—	—	Lockout.	Textilarbetare.	Arbetsplatser tillhörande Sveriges textilindustri-förbund.	Lockouten igångsattes för framtvingande af uppgörelse i konflikterna n:r 82 och 115.
128	2 aug.	13 nov.	103	Lockout.	Arbetare vid järnbruk.	Arbetsplatser tillhörande Järnbruksförbundet.	Tolkning af aftal.
129	4 aug.	6 sept.	33	Stor-strejk.	Samtliga fack.	Hela riket.	Strejken proklamerades för att framtvinga uppgörelse i konflikterna n:r 82, 114, 115, 119, 126, 127, 128.
130	1 sept.	8 sept.	7	Strejk.	Sadelmakeriarbetare och tapetserare.	Kalmar.	Löneförhöjning, arbetstid.
131	6 sept.	25 okt.	49	—	Arbetare vid tobaks-fabrik.	Falun.	Föreningsrätten.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreliggande från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivar.	strejkande arbetare.	ute-stängda arbetare.	arbetsgivar.	arbetare.				
1	300	—	Nej.	—	Nya arbetare antogs.	a-g.		120
1	406 (420)	—	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.		121
1	150	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹²²⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med nr 126 och 129.	122
1	467		Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g., a.	¹²³⁾ Statens förlikningsman medlade.	123
1	14	—	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g.	¹²⁴⁾ Dessutom blefvo på grund af konflikten 59 arbetare arbetslösa. Statens förlikningsman medlade.	124
1	—	519	Ja.	Delvis.	Kompromiss.	a-g.	¹²⁵⁾ Statens förlikningsman medlade. Sammanhänger med nr 126 och 129.	125
60	—	17,500	Ja.	Delvis.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹²⁶⁾ Konflikten principiellt olöst. Sammanhänger med nr 117, 122, 125 och 129.	126
120	—	19,300	Ja.	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹²⁷⁾ Sammanhänger med nr 41, 82, 115 och 129.	127
85	—	19,000	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.	¹²⁸⁾ Konflikten sammanhänger med nr 118 och 129.	128
7,500	220,198	—	Delvis.	Delvis.	Förutvarande villkor.	a-g., a.	¹²⁹⁾ Efter den 6 september upprätthölls emellertid arbetsnedläggelsen gentemot Svenska arbetsgivarföreningen. Sammanhänger med nr 41, 47, 82, 88, 92, 114, 115, 118, 119, 122, 125, 126, 127 och 128.	129
8	10	—	Nej.	Ja.	Arbetsfordr. beviljades.	a-g., a.		130
1	35		Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g., a.		131

Arbetsinställelser (strejker och lockouter)

Löpande årsnr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Början.	Slut.	Varaktighet i dagar.	Karak-tär.	Fack.	Ort.	Tvistepunkt.
132	20 sept.	11 okt.	21	Strejk.	Skrädderiarbetare.	Borås.	Arbetares afskedande.
133	2 okt.	7 okt.	5	Strejk.	Tapetserare.	Ystad.	Lönefrågor.
134	13 okt.	—	—	Strejk.	Bageriarbetare.	Örebro.	Företråde för organiserade arbetare.
135	18 okt.	21 okt.	3	Strejk.	Flottningsarbetare.	Kvitsle. (Västern. l.).	Arbetares antagande.
136	18 okt.	9 nov.	21	Strejk.	Arbetare vid mössfabrik.	Borlänge.	Lönesänkning.
X 137	4 nov.	17 nov.		Strejk.	Murare.	Stockholm.	Kollektivaftal.
138	10 dec.	6 jan. 1910.	27	Strejk.	Grofarbetare.	Södertälje.	Lönesänkning.

i Sverige, påbörjade under år 1909.

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	Löpande årsnr.
Känt högsta antal			Organiserade		Resultat.	Uppgifter föreligga från	Anmärkningar.	
direkt berörda arbetsgivarvare.	strejkande arbetare.	utestängda arbetare.	arbetsgivarvare.	arbetare.				
1	5	—	Ja.	Ja.	Nya arbetare antogs.	a-g.		132
—	10	—	—	Ja.	—	a-g, a.		133
1	22	—	Nej.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g, a.		134
1	156	—	Ja.	Ja.	A-g:s villkor.	a-g, a.		135
1	11	—	—	Ja.	Kompromiss.	a.		136
1	4	—	Nej.	Ja.	Nya arbetare antogs.	a.		137
1	38 (34)	—	Ja.	Ja.	Arb:nes fordr. beviljades.	a-g, a.	138) Konflikten löstes genom skiljedom.	138

Särskilda redogörelser för vissa arbetsinställelser.¹

N:r 2. *Arbetare vid maskinfabriksaktiebolaget Scania i Malmö.*

Genom skrivelse den 28 december 1908 underrättade arbetsledningen för maskinfabriksaktiebolaget Scania i Malmö sina arbetare om, att arbetstiden vid bolagets verkstad, som förut varit 54 timmar per vecka, från och med den 4 januari 1909 komme att utsträckas till 57 timmar, som vore den af medlemmarne i Sveriges verkstadsförening i regel tillämpade arbetstiden. Därjämte anmodades arbetarne att framställa sina önskemål angående den föreslagna tidsindelningen.

I sitt svar yttrade arbetarne sig icke öfver den föreslagna tidsindelningen utan förklarade endast, att de icke godkände ökningen i arbetstiden. Med anledning häraf förklarade arbetsledningen, att då arbetarna ej yttrat sig om tidsindelningen, så komme ny sådan att tillämpas från och med den 4 januari. Arbetarne inlämnade härpå en skrivelse med begäran att fortfarande få bibehålla 54 timmars arbetstid per vecka eller, därest detta icke låte sig göra, få tvisten afgjord i den ordning förhandlingsordningen i gällande aftal föreskrefve samt att under tiden 54 timmars arbetstid per vecka skulle tillämpas.

Vid arbetets början den 4 januari på den af arbetsledningen angifna tiden, uteblefvo 90 af fabriken's ca 150 arbetare, hvarför driften i dess helhet inställdes. Arbetsgifvaren anmälde tvisten till styrelsen för sin organisation, Sveriges verkstadsförening, som i skrivelse till Sv. järn- och metallarbetareförbundets afdelning påyrkade arbetets återupptagande den 7 januari. Skedde detta ej, ansåg styrelsen, att verkstaden borde hållas stängd till dess Verkstadsföreningens öfverstyrelse hunnit behandla tvisten.

Vid sammanträde den 12 januari behandlade öfverstyrelsen förevarande tvistefråga och beslöt att härom göra följande uttalande.

»Under för handen varande förhållanden vid Maskinfabriksaktiebolaget Scania anser öfverstyrelsen, att arbetarne därstädes omedelbart böra återgå till arbetet och att, då arbetsgifvaren förklarat sig behöfva en utsträckning af arbetstiden till 57 timmar, denna arbetstid bör hållas med beräkning af vanlig öfvertidsprocent för 3 timmar i veckan.

Öfverstyrelsen beslutar, att förhandlingsordningen på föreskrifvet sätt skall följas och att för den skull förhandlingar omedelbart skola erbjudas arbetarne för tvistefrågornas afgörande och att under den tid sådan underhandling pågår den indelning af arbetstiden, som af arbetsgifvaren i skrivelse till arbetarne af den 28 sistlidne dec. föreslagits, bör gälla.»

Detta förslag till lösning blef af arbetarne antaget, och arbetet återupptogs den 18 januari. På grund af konflikten gingo ca 1,000 arbetsdagar förlorade för arbetarne. I understöd till arbetarne utbetalades af vederbörande fackförbund ca 1,950 kronor.

N:r 59, 66 och 68. *Skrädderiarbetare i Norrköping, Gäfle och Visby.*

På våren 1909 utlöpste aftalstiden för åtskilliga aftal inom beställningsskrädderiet å olika orter inom riket. Aftalen uppsades af arbetarne, och framställde dessa samtidigt härmed kraf på löneförhöjningar. På de flesta orter lyckades parterna genom

¹ Angående storstrejken och därmed sammanhängande konflikter hänvisas till den särskilda redogörelsen härom (Arbetsstatistik A: 9).

förhandlingar mellan de lokala arbetsgivar- och arbetareorganisationerna komma till enighet om nya aftal. I Norrköping, Gäfle och Visby var emellertid skillnaden i parternas anspråk för stor för att någon öfverenskommelse kunde komma till stånd på fredlig väg. Aftalen utlöpste i Norrköping och Gäfle den 1 april samt i Visby den 1 maj. Arbetarne begärde här väsentliga löneförhöjningar. Arbetsgivarne å sin sida syntes åtminstone hvad Norrköping och Gäfle beträffar ej ställa sig helt afvisande mot förhöjning i arbetspriserna. men de ansågo sig icke kunna betala högre priser än hvad den sedan ett år gällande prislistan i Linköping fastställde. Detta erbjudande innebar en förbättring i aflöningsförmånerna, hvad Norrköping beträffar särskildt därtinnan, att arbetarne skulle få fria sybehör, hvilken förmån de förut icke åtnjutit. Arbetsgivarne yrkade därjämte att de bestämmelser, enligt hvilka det ålåg arbetsgivarne att hålla fria verkstäder för alla arbetare, skulle i någon mån jämkas. De önskade jämväl att aftalets utlöpningstid skulle bestämmas till en för dem gynnsammare tidpunkt eller till den 1 mars. I Visby ansågo arbetsgivarne den gällande prislistan lämpligen böra förlängas på ytterligare ett år. Från arbetsgivarne sida förelåg äfven beträffande samtliga dessa konflikter en sträfvan till utjämning i arbetspriser och öfriga aftalsbestämmelser för att härigenom bana väg för ett riksafstal inom yrket.

Förhandlingar fördes först mellan vederbörande lokala organisationer samt sedermera mellan resp. hufvudorganisationer, Sveriges skräddarmästares centralförening och Svenska skrädderiarbetareförbundet, med det resultat hvad Norrköping och Gäfle beträffar att arbetarne godkände arbetsgivarne ståndpunkt utom därtinnan, att de fordrade en förhöjning utöfver Linköpingsaftalet af 50 öre för alla civila rockar samt bibehållande af den äldre formuleringen af verkstadsparagrafen. I Visby hade arbetsgivarne beviljat någon förhöjning, dock ej så mycket som arbetarne begärt. Då enighet icke kunde uppnås, utbröt strejk i Norrköping den 16 april, i Gäfle den 3 maj samt i Visby den 5 maj. Strejken i Gäfle omfattade endast två firmor, men åtföljdes den snart af lockout hos samtliga arbetsgivar inom branschen därstädes.

Af konflikterna berördes i Norrköping 31 arbetsgivar och c:a 90 arbetare, i Gäfle 17 arbetsgivar och c:a 120 arbetare samt i Visby 9 arbetsgivar och c:a 40 arbetare.

Sedan ytterligare underhandlingar förts mellan parterna utan att öfverenskommelse kunnat träffas, beslöt öfverstyrelsen för Sveriges skräddarmästares centralförening vid sammanträde den 11 maj att till motparten aflåta ett ultimatum af innehåll, att, därest icke motparten före kl. 12 m. den 15 maj godkände de af centralföreningen framlagda villkor för uppgörelse, lockout skulle inträda den 21 maj kl. 8 f. m. för alla hos föreningens medlemmar anställda, till Svenska skrädderiarbetareförbundet anslutna arbetare (c:a 3,000). De af arbetsgivarföreningen uppställda villkoren voro i hufvudsak desamma, som förut refererats, dock med det tillägg, att för de fall högre arbetspriser än hvad Linköpings-listan fastställde redan förut gällt enligt de uppsagda prislistorna i Norrköping och Gäfle dessa högre arbetspriser fortfarande skulle tillämpas.

Sådan var ställningen, då statens förlikningsman i 6:te distriktet enligt särskildt kungl. förordnande erbjöd sin medling. Under dennes ordförandeskap fördes förhandlingar mellan parterna i Stockholm den 17, 18 och 19 maj med det resultat att enighet uppnåddes. Arbetarne i Norrköping och Gäfle erhöilo 25 öres förhöjning utöfver Linköpings-listans priser för en del civila rockar. I Visby höjdes arbetspriserna med c:a 11 % utöfver föregående prislista. För samtliga orter fastställdes att arbetsgivarne skulle hålla fria verkstad för de manliga arbetare, hvilka ville begagna sig därpå, samt tillhandahålla verkstadsarbetare alla erforderliga verktyg samt fria hand- och maskinsybehör. Tidpunkten för aftalets utlöpningsstad bestämdes till den 1 mars 1912. Genom konflikten gingo c:a 4,300 arbetsdagar förlorade för arbetarne.

N:r 74. Arbetare inom byggnadsämnesindustrien.

I december 1908 uppsade arbetarne vid kritbruken gällande aftal, hvarpå den arbetsgifvareförening, som omfattade denna och närliggande industrier, Svenska byggnadsämnesindustriförbundet, svarade med uppsägning af aftalen inom hela byggnadsämnesindustrien (cement-, tegel-, sandstens- och kritfabriker m. fl., belägna hufvudsakligen i södra delen af landet, särskildt i Skåne). Syftet härmed var att åstadkomma ett riksafstal och i samband därmed en reglering af arbetspriserna.

Det förslag till prislistor, som nämnda förbund med anledningen af uppsägningen uppgjorde, innebar i stort sedt en reducering i förut gällande löner, dock med smärre förhöjningar i enstaka fall. Arbetsgifvarne önskade jämväl en återgång till 12-timmarsskift vid en arbetsplats (cementfabriken i Limhamn), där 8-timmarsskift blifvit infördt. Vidare ville de icke i olycksfallsersättning betala mer än 1 kr. per dag. Slutligen fordrade de, att de sålunda föreslagna arbetspriserna skulle blifva gällande till 1 januari 1915. Arbetarne, hvilka till allra största delen voro anslutna till Svenska grof- och fabriksarbetareförbundet, ville icke samtycka till någon försämring i redan vunna förmåner vare sig beträffande arbetspriser eller skiftindelning, utan fordrade i stället förhöjda löner och bibehållande af 8-timmarsskift. Olycksfallsersättningen borde enligt deras åsikt utgå med 150 kr. per dag och aftalets giltighetstid bestämmas till 3 år.

Upprepade förhandlingar fördes mellan vederbörande förbund utan att öfverenskommelse kunde uppnås. Med anledning häraf samt enär de flesta ifrågavarande industrigrenar voro säsongindustrier med säsongtid i allmänhet från den 1 eller senast den 15 april, beslöt Svenska byggnadsämnesindustriförbundet den 6 maj, för att påskynda en uppgörelse, att tillställa motparten ett ultimatum af innehåll att, därest öfverenskommelse icke vore ernådd senast den 12 maj, lockout skulle inträda vid förbundets samtliga arbetsplatser från och med den 17 i samma månad. Ytterligare förhandlingar höllos, men strandade hufvudsakligen på skiljaktigheter i fråga om grofarbetarnes timlöner och skiftesindelningen. Arbetarne fordrade 33 öre i timmen, där förut betalats 28 och 30 öre, samt 35 öre, där förut betalats 33 eller 34 öre. Arbetsgifvarnes erbjudanden voro resp. 28 och 30 öre i timmen. Lockouten trädde sålunda på utsatt dag i kraft och berörde 3,680 arbetare.

Efter särskildt förordnande af Kungl. Maj:t erbjöd förlikningsmannen i 3:dje distriktet parterna sin medling och framlade för dem flera medlingsförslag, utan att dessa ledde till önskad resultat. Förhandlingar upptogs dock efter en tid under förlikningsmannens ordförandeskap, och efter 3 dagars förhandlingar den 10—12 juni uppnåddes slutligen genom ömsesidiga eftergifter enighet. Villkoren för uppgörelsen voro i hufvudsak följande.

Timlönen för grofarbetare skulle höjas till 30 öre, där den förut varit lägre än detta belopp. Där den förut varit bestämd till 30 öre eller däröfver, skulle den bibehållas oförändrad. Ackordspriserna antogs i hufvudsak i enlighet med arbetsgifvarnes förslag, dock med förbehåll att, därest ackordsprisen vore så låga, att under normala förhållanden arbetarne icke kunde uppnå en förtjänst per normal arbetsdag af vid årsarbete 350 kr. samt vid säsongarbete 375 kr. eller, därest ackordet afsåge säsongarbete och nedläggning i ackordspriset ägt rum så mycket, att ackordet icke lämnade en förtjänst per normal arbetsdag af 50 % utöfver nu bestämda timlöner, arbetarne ägde genom sin organisation göra anmälan till Byggnadsämnesindustriförbundet, hvarpå en kommitté, bestående af delegerade från båda organisationerna, skulle undersöka och behandla saken.

Den för visst fall genomförda skiftindelningen af 8 timmars skift skulle få bibehållas. Olycksfallsersättningen bestämdes i enlighet med arbetsgifvarnes förslag. Aftalstiden fixerades till den 31 december 1913.

Den 14 juni återupptogs arbetet, sedan genom konflikten c:a 85,000 arbetsdagar gått förlorade för arbetarne.

N:r 101. Bryggeriarbetare i Malmö.

De vid bryggerierna och mineralvattenfabrikerna i Malmö gällande aftalen blefvo af parterna vederbörligen uppsagda till den 1 juni 1909, och uppgjordes med anledning häraf nya aftalsförslag af såväl arbetsgifvare som arbetare. Arbetsgifvarne erbjödo samma löneförmåner som förut varit gällande eller 37 öre per timme för manlig arbetare samt 22 öre per timme för kvinnlig arbetare.¹ De fördrade därjämte 10 timmars arbetsdag äfvensom att aftalets utlöpningstid skulle bestämmas till den 1 oktober 1914, hvilket utgjorde $4\frac{1}{3}$ års aftalstid. Arbetarne begärde till en början afsevärda löneförhöjningar, men nedsatte vid de förhandlingar, som den 27 maj upptogs mellan parterna, sina fordringar till 25 kr. för manlig och 15.75 kr. för kvinnlig arbetare per vecka, motsvarande en timlön af resp. 44 och 27 öre. De godkände därvid äfven arbetsgifvares förslag beträffande arbetstiden. Till en början begärde arbetarne 12 dagars semester med bibehållen aflöning, men förklarade sig slutligen villiga sänka sina anspråk till endast 6 dagar. Aftalets utlöpningstid önskade de fastställd till den 1 juni 1912. Som skäl för bibehållande af status quo i lönefrågan framhöllos från arbetsgifvaresidan de ogynnsamma konjunkturerna inom bryggeriindustrin i allmänhet äfvensom den omständigheten, att aftalsuppgörelse strax förut träffats i Göteborg på de af arbetsgifvarne föreslagna villkoren.

Förhandlingar mellan parterna pågingo med vissa afbrott till den 11 juni; någon öfverenskommelse kunde emellertid icke träffas. På grund häraf förklarade Bryggeri-arbetsgifvareförbundet, till hvilket arbetsgifvarne voro anslutna, att lockout skulle inträda vid ifrågavarande arbetsplatser från och med den 16 juni. Lockouten omfattade 9 arbetsgifvare och c:a 250 arbetare. Statens förlikningsman i tredje distriktet, erbjöd nu parterna sin medling, hvilken jämväl af dessa antogs. Sedan förlikningsmannen först hållit ett förberedande sammanträde mellan parterna, framlade han för dem ett medlingsförslag, hvilket i hufvudsak antogs och ledde till uppgörelse den 6 juni.

Aflöningen bestämdes därigenom till 39 öre för manlig samt 23 öre för kvinnlig ordinarie arbetare, men rätten till semester borttogs. Aftalets utlöpningstid bestämdes i enlighet med arbetarnes fordringar till den 1 juni 1912. Arbetet återupptogs den 7 juni. På grund af konflikten gingo c:a 4.500 arbetsdagar förlorade för arbetarne.

¹ Timlönen hade visserligen förut varit 36 öre, men hade arbetarne då i stället åtnjutit 6 dagars semester, som de emellertid nu enligt arbetsgifvares förslag, skulle mista.

